

AL 7-LEA, TRĂDĂTORUL

Tragedie în două acte de MARIA FÖLDES

www.cimec.ro

(în românește de FLORIN TORNEA)

Conrad
Elen
Alec
Eduard
Robert
Eva
Constantin
Hristo

Acțiunea se petrece în Occident, într-un oraș imaginar: Diamonda, într-un timp imaginar, dintr-un viitor imaginar.

● A C T U L Î N T Î I

Salon foarte luxos mobilat: fotolii și canapele moderne (unele piese, ușor utopistice). La loc vizibil, un complex de radioteleviziune etc. Într-un colț, un clavecin și alcovul evocă ceva dintr-un neprecizat trecut istoric. În fund, o fereastră înaltă prin care se întrezărește parcul.

Seara târziu. Intră Conrad. E un bărbat între două vârste, pe panta încăruntării. În comportamentul lui de acum se citește o frământare extremă. Se apropie agale de un fotoliu și se așază. Se aud pași. Intră Elen, soția lui: trecută de 30 de ani, frumoasă, dar cu privirea pierdută, de morfinomană.

ELEN (*zărindu-l*): Pe unde mi-ai umblat? Telefonul a zbirniit ca un apucat, toată ziua... Să-nnebunești, nu altceva...

CONRAD: Mare zăpușeală. Aproape 40 de grade.

ELEN: De dimineață ai dispărut. Toți prietenii te-au căutat. Ce să le fi spus?

CONRAD (*nu se poate stăpîni. Se ridică și umblă agitat în sus, în jos*): Groaznic!... Auzi mîrșăvie! Trebuie să fac ceva. Ce? Unde? (*Subit, ca înnebunit.*) Elen, ajută-mă!

ELEN: Da, dragule. Cu ce să te ajut?

CONRAD: Cîntă-mi, Elen. Cîntă-mi la clavecin... Sau mai bine, recită-mi. Da... da; recită-mi... (*suris pierdut*), ca-n vremea studenției. (*Subit.*) Degeaba... Nimic nu ajută.

ELEN: S-a-ntîmplat ceva grav? Știam, presimțeam...

CONRAD: Să nu știi nimic, să nu presimți nimic... Nu uita ce ai pățit atunci... A mai fost un caz în Diamonda.

ELEN (*cu voce tare, de parcă ar mai fi cineva care ascultă*): La o adică, puțin îmi pasă. Am căminul meu, copiii mei — familia; mi-e deajuns.

CONRAD: Vreau să beau. Dă-mi ceva să beau!

ELEN (*schitează o glumă*): A secat izvorul. A trecut pe aici Alec... Mă duc jos să-ți aduc...

CONRAD: Nu. Nu mă lăsa singur!

ELEN (*cu voce scăzută*): Ai fost la general? Te-a chemat?

CONRAD: Elen! Mi-ai promis...

ELEN: Da. Dar ce e...? (*Cu voce nefiresc de tare*.) La urma urmelor, când te știu la general, n-am de ce să fiu neliniștită.

CONRAD: Nu prea ai fler. Calpurnia știuse să-l implore pe Cezar să nu se ducă la Capitoliu, de Idele lui Marte.

ELEN (*tare*): Cezar se ducea în gaură de șarpe — la dușmani! (*Mai încet*). Degeaba le vorbești Cezarilor. Nu știu ce i-o fi spus Calpurnia, dar eu te-am avertizat, încă acum cincisprezece ani. Te-am avertizat (*aproape în șoaptă*) să nu venim în Diamonda.

CONRAD: Lasă șoaptele. Dacă e să se înregistreze — n-ai grijă —, se înregistrează și șoaptele. Și, la o adică, de ce să-ți cobori vocea când rostești un adevăr?

ELEN (*tare*): Sint foarte liniștită când te știu la general. E un om minunat, te apreciază...

CONRAD: Cui te-ai adresat iarăși? De câte ori să-ți spun că nu-i nimic acolo. De când ne-am mutat aici, am desfăcut de două ori parchetul, am demolat în două rânduri pereții.

ELEN: Nu m-ar fi mirat să fi găsit un cadavru. Cunoști balada aceea orientală cu meșterul care și-a zidit nevasta în întăriturile unei cetăți...

CONRAD: Stranie istorie! Și pentru ce, mă rog?

ELEN: Fiindcă ceea ce înălța de-a lungul zilei se năruia noaptea...

CONRAD: Perfect — să zidim și noi pe cineva... Pe cine? Vreau să beau! Du-te, adu-mi...

ELEN: Îndată. Să-ți mixez doar ceva. (*Iese. Pauză. Se întoarce cu un shaker și pahare. Conrad dă grăbit să-i ajute.*) Nu-i nevoie. N-am să le scap. De o săptămână n-am mai scăpat nimic. Și eu care începusem să împachetez... de când mă tot pregătesc de drum. Mă legănam cu gândul că, odată terminată treaba, vom pleca. În fine, plecăm, îmi ziceam. Și nu luăm cu noi nimic din ceea ce amintește de... de Diamonda.

CONRAD: Și ce te face acum să crezi că nu mai plecăm?

ELEN: Ți se citește pe față.

CONRAD: Taci!

ELEN (*ca și cum bănuiește că le este conversația interceptată; cu glas tare*): Să plecăm? Auzi vorbă, când ai aici asemenea condiții de lucru... Unde mai găsești așa ceva în altă parte? Și Eduard era de părere că...

CONRAD: Eduard? Când asta?

ELEN: Azi! După-masă. Te-a căutat și el.

CONRAD: Și ce voia? Ce-a pălăvrăgit?

ELEN: De-ale lui: simbolurile matematicii, poezia fizicii, creația cu literă mare...

CONRAD: Și altceva? Altceva nimic?

ELEN: Nimic. S-a interesat de tine. Atât. Nu știa unde ai dispărut.

CONRAD: Să-i fi spus că m-am înhăit cu vreo beleță indigenă.

ELEN (*umbra unui suris*): Vorbe. Când nu ești acasă, ești la general. E firesc.

CONRAD (*strigînd*): Ba nu e firesc deloc. Frumos am ajuns. Să-ți fie bărbatul om în toată puterea, și dacă nu-ți vine o zi acasă, să ți se pară pur și simplu firesc că stă și-și petrece ziua în societatea unui general, bolnav de ficat.

ELEN: Dar unde să te fi dus? De cincisprezece ani stai ferecat în Diamonda.

CONRAD: Da, și află! Nici n-am să mai ies. Nu plecăm. E mai bine să te resemnezi din timp! Asta e. Du-te de te culcă. Și te rog: nu știi, n-ai auzit nimic; mai ales când vin ei.

ELEN: Când vin?

CONRAD: Îndată, acum. E mai sigur aici, la mine. La urma urmelor, sint șeful instituției, nu? Am convenit să ne întrunim aici, după aceea.

ELEN: Prin urmare, v-ați văzut totuși. Înainte de aceea? (*Șoptit.*) Au fost și ei chemați?... Mă duc să mă culc. S-a mai dus iar o zi...

CONRAD: Nu, Elen, nu s-a dus: ziua asta de-abia acum începe! (*Soneria.*)

ELEN: Cine-o fi?

CONRAD: O fi el, Alec! (*Foarte agitat.*) A intrat după mine... (*La un microfon de perete.*) Dă-i drumul! (*Amar.*) Repede a mai terminat umanitaristul... (*Către Elen.*) Hai, du-te de te culcă. Lasă-ne singuri.

(Elen pleacă, Conrad scoate revolverul, și-l apropie de tâmplă. Alec dă buzna și i-l smulge din mână. E un bărbat cam de vârsta lui Conrad, cu un temperament nepus de febril.)

ALEC : Nu, amice ! Sinucigașii nu-s bine-văzuți în Diamonda.

CONRAD (vrînd să-și reia revolverul) : Dă-mi-l ; de n-o fac azi, o fac miine.

ALEC : Nu te sfătuiesc. Generalul se consideră personal jignit dacă i se năzare cuiva să-și trimeată un glonte în creier. Ce cauze anume l-ar putea împinge la o asemenea necuviință, aici, în Diamonda ?

CONRAD : Mai întrebi ? Se vede că v-ați înțeles de minune.

ALEC : Acum nu de mine e vorba. E vorba că sinuciderea e lês-maiestate, că sinucigașii cad în dizgrație.

CONRAD : Mortul nu aleargă după grații.

ALEC : Dar lasă-n urmă o familie. O familie vie. Nu uita : sinuciderea e un gest de protest, mai mult — sabotaj. A mai fost un caz în Diamonda...

ELEN (intră buimacă) : Ai venit, Alec ? Ai văzut măștile... mascarada...

ALEC (către Conrad) : Iar visează ?

CONRAD : Nu ; așa e. Se pregătește carnavalul... N-ai observat ?...

ALEC : Nu... zău nu...

ELEN : Căzut din nori, așa te-am știut... Ai grijă, te rog, de Conrad. Când vin ceilalți, ai grijă de ce vorbește...

CONRAD : Elen, te pomenești că iar...

ELEN : Nu, ți-am spus-o doar limpede. De când cu plecarea... am zvîrlit toate fiolele. (Către Alec.) Noapte bună, nu sînt supărată pe tine...

ALEC : Nici n-ai de ce, Elen, nici n-ai de ce...

ELEN : Te mai rog o dată, fii atent la Conrad... Are o familie...

ALEC (cu țîlc) : Tocmai de familie îi vorbeam, de familie...

CONRAD : „Familie, familie!“ Alt cuvînt nu mai știți ?

ELEN : Să trag perdelele ? Poate vă destinde forfota străzii. (La o privire dură a lui Conrad, pleacă subit. Alec ride în hohote.)

CONRAD : Ce-ți veni ?

ALEC : Mă gîndeam la carnaval, la carnavalul care ni se pregătește. (Subit îngrijorat.) Sper că Elen nu știe.

CONRAD : Nu. E numai neliniștită. Vechile ei obsesii. O anxietate inexplicabilă.

ALEC : ... Dacă-mi ceri, ți-aș putea-o explica.

CONRAD : Nu-i nevoie. Mai bine zi-mi (timid) ce se mai aude.

ALEC : Ce să se audă ?

CONRAD : Nu-mi prea miroase-a bine, de la o vreme. Prea a fost indulgent generalul.

ALEC : Da : indulgent, înțelegător. Și rezultatul ? Uite-l.

CONRAD : Bine-am ajuns noi, paraleii — cei șapte lei paralei ! Cînd te gîndești : furasem focul zeilor. Ca Prometheus.

ALEC : Și generalii fac din el fulger : cine-ar fi crezut ?

CONRAD (frămîntat totuși de întrebare) : Tu — tu ai semnat ?

ALEC : Naivi ... (e evident că ocolește răspunsul) mai eram pe atunci. Eram convingi că dacă punem noi stăpînire pe tainele materiei, tot noi îi vom îndruma forțele. Cînd colo, ne-a scăpat materia din mîini. Dar ia seama : cită vreme există primăveri și muguri, cită vreme copilul se naște la nouă luni, cit timp mai poți asculta o Fugă de Bach — nu deznădăjdui ! Mai ai ceva de băut ? Ce-ți spuneam ? Nu generalul ne-a tras pe sfoară materia — ea ne-a scăpat din mîini și ne pune coarne. S-a dus, parșiva, să-și trăiască viața după regulile ei : a aderat de bunăvoie, de oportunistă ce e, la punctul de vedere al generalului. (Soneria.) Ca și ăsta : al treilea ! Prim-născutul. Parcă mi-ar sta în gît...

CONRAD (la microfon) : Deschide ! (Lui Alec.) Ce crezi ? El o fi semnat ? I-o fi convenit ?

ALEC : I-a convenit, nu i-a convenit, tot aia e.

CONRAD : Oricum, nu e totuna să fii aruncat în mare și să te arunci de bunăvoie.

ALEC : Înecatul e înecat.

EDUARD (de o vîrstă cu ei : privire înflăcărată, părul vilvoii) : Ave morituri ! E vijelie ! S-ar cere un birlog, un adăpost !

ALEC : Sau să ne luăm zborul. Ca pasărea furtunii. Dacă mai păstrăm în noi ceva idealuri.

EDUARD : Mare vorbă, idealuri ! Le naști la junete — le regreți la bătrînețe. De la Volttaire citire, dacă nu mă înșel. Sau de la mine, nu mai știu. Am scris odată și niște versuri — și pe urmă mi se păreau scoase dintr-o epopee răsuflată.

CONRAD: Ai nervi tari — bravo ție. Și cu „splendida ta fizică”, ce se mai aude?

EDUARD: Mersi. În deplin acord...

ALEC: Cu conștiința?

EDUARD: Cu poezia. De poezie vorbeam. Vezi, în fizică ne străduim să luminăm obscurul, în poezie misterizăm evidentele...

CONRAD (*strigă*): Cum faci tu acum: misterizînd o întrebare clară...

EDUARD (*enervat și el; calmul său e, vizibil, artificial*): Dacă ți se pare așa, renunță la întrebări. De întrebare pot să întreb și eu. Poftim: ce-ai făcut la general? (*Afară s-a spart parcă ceva.*)

CONRAD: Iertați-mă — trebuie să văd ce face Elen; se jură că de o săptămînă nu mai scapă nimic; și uite că... (*Iese, eschivîndu-se de la răspuns.*)

ALEC: Tare aș vrea să știu cu ce pretext te eschivezi tu de la răspuns.

EDUARD: Nu știi? Eu — după cincisprezece ani de cînd lucrăm și trăim laolaltă — îți pot prevedea cu exactitate cum o să se poarte cutare sau cutare, în cutare împrejurare...

ALEC: Nu cutare sau cutare: de tine e vorba!

EDUARD: Nu prea țin să fiu obiect de discuție.

CONRAD (*intră*): Mai bem, sau vă aduc ceva de ronțait? Vi-o fi foame!

ALEC: Foame... Și dacă ne-ar fi? Ce-ai putea să ne servești? De ani de ziie același meniu: principii; principii cu principii...

EDUARD: Nu cred. A servi principii, v-am spus: ține de tinerete. Așa cum a crea ține de maturitate. Abia la bătrînețe îți dai seama; viața nu cere s-o cercetezi: se cere trăită.

ALEC (*distant*): Adică?

EDUARD: Asta e nostim în filozofia de cafea: să n-o priceapă nici cel ce-o ascultă, nici cel ce-o formulează.

ALEC (*scos din sărite*): Dar tu... tu care te-ai închinat trup și suflet creației, tu?...

EDUARD: Eu sînt încă *nel mezzo del camin*, la vîrsta faptelor; ori, te pomenești, mă vezi cumva boșorog?

ALEC: Nu prea arăți a Don Juan la ora asta.

EDUARD: Ce-ar fi să te uiți și tu în oglindă?

ALEC (*bea*): Știu, știu... (*Cu nostalgie.*) Și cît am rîvnit, cît am sperat să trăiesc ziua în care să plec de aici... Mă vedeam cu servieta în mîină, colindînd orașele universitare, ținînd conferințe... Locuința? O cameră de hotel. Avea personală? Peria de dinți și, natural, capul.

EDUARD: Capul! Mare lucru, cît îl mai simți pe umeri...

CONRAD: Și Elen spera să plecăm...

EDUARD: Și acum? De unde știe că nu plecăm? Și de unde știți voi? Sau așa ați căzut voi, azi, la învoială cu generalul?

ALEC: Nu insinua. Oricum ne-am fi învoit, nu ne dă el drumul.

CONRAD: Era vorba să nu discutăm în trei; lucrurile privesc pe toți șapte... Ce-o fi cu Robert?

EDUARD: Știu eu? Sîntem gemeni, nu siamezi.

CONRAD: Îți arde de glume? Robert trebuia să fi sosit și el de mult.

EDUARD: A intrat după mine: o fi avînd mult de discutat.

CONRAD: Ce?

EDUARD: Ce-ai discutat și tu. Știți ce propun eu, băieți? Să luăm lucrurile pe rînd...

CONRAD: N-avem dreptul cît nu sînt toți de față.

ALEC: Ba să le luăm! Tare mi-e suspect calmul tău ... Ce se ascunde în dosul lui?

EDUARD: Că nu sînt isteric.

ALEC: O înțelepciune subită?

EDUARD: Nici o înțelepciune: calmul lucidității. Haide, linișteți-vă. Chestiunea e clară. Mîine urma să comunicăm rezultatele cercetărilor noastre: formula razei Diamonda și tehnologia despicării ei... Natural, generalul cere să mai așteptăm.

ALEC: Asta-i pentru tine natural?

EDUARD: Vorbeam de natura generalului.

ELEN (*intră*): Iar generalul? Ai grijă, Conrad, ai o familie...

EDUARD: Ba chiar două, nu uita!

ELEN: Știu, și marea familie mondială a savanților...

CONRAD: Sînt mîndru să fac parte din ea. E o familie imensă. Arborele ei se ramifică peste tot — de la Los Ala-

mos, pînă-n Diamonda; azi-mîine, de pe pămînt, pînă la stele...

ELEN: Eu de mica noastră familie îți vorbeam. Lasă relațiile cosmice, stelele.

CONRAD: Cum să le „las“, Elen? Doar din cunoașterea lor ne cîștigăm pîinea zilnică.

ALEC: Nu ride de stele!

CONRAD (*către Elen*): Hai, draga mea, du-te de te culcă... Și fii cuminte... (*Elen a plecat; el se întoarce din ușă.*) Nu mai suport; s-a prăbușit toată de atunci.

ALEC: Și acum cum stăm? Nu tot așa?

EDUARD: Acum e și mai grav. Ce știe Elen despre toate astea?

CONRAD: Nimic. Și v-aș fi recunoscător să nu afle ceva nici de la voi.

ALEC: Rîzi de noi? Nu știm nici noi ce anume am aflat astăzi. Unde rămăsesem? Că generalul a cerut să nu ne publicăm deocamdată rezultatele. La care, lucidul nostru amic, Eduard, a adăugat că i se pare natural...

EDUARD: Repet, am spus că generalului i se pare natural... Mie personal mi se pare natural să nu mă dau cu capul de pereți.

ALEC: Aha, cu alte cuvinte tu ți-ai și pus capul la adăpost?

EDUARD: Am pus la adăpost ceea ce am în cap. Cine are ceva de spus are și ceva de salvat...

ALEC: Ai tu așa ceva? Mă rog, și l-ai salvat?

EDUARD: Nu te privește. Te-am întrebât eu unde ai ajuns tu cu umanitarismul tău aerian? Și la o adică — nu e nici un secret pentru nimeni dintre noi că e vorba de un secret militar.

ALEC: Ei taci! Pînă mai ieri, era vorba de un inocent secret al razelor cancericidice. Cum de s-a transformat peste noapte în secret militar?

EDUARD: Candid mai ești!... Un copil, zău așa... Parcă n-ai ști, parcă nu ți s-ar fi comunicat.

CONRAD (*stîngerit*): Da, mi s-a comunicat. Tuturora ni s-a comunicat. Dar pînă azi nu prea existau secrete între noi.

EDUARD: Pardon. Taina e, în munca noastră...

ALEC: Taina. Nu tănuirea...

CONRAD: Sofisticării. Asta nu mai e viață — tot într-o tensiune. Nu mai îndrăznim nici să ne dăm mîna, de teamă că ne electrocutăm.

ALEC: Nu fi perfid... Primul „fulger“ a pornit chiar din mîna ta, țin bine minte.

CONRAD: Ba poate dintr-a ta, din a tuturora...

ALEC: Nu-i amesteca pe ceilalți. Și mai ales nu pe Hristo.

CONRAD: Da, știu: el e imaculat. El trăiește în alte sfere, mai înalte.

ALEC: Eu, în locul tău, n-aș lua în ris pe omul care mi-a salvat nevasta...

EDUARD: Există unii cărora nu le prea place ca nevestele lor să fie salvate de străini...

CONRAD: Ce mărinimie!

EDUARD: La drept vorbind, prietenul nostru Hristo are ceva din eroii lui Byron. E o plăcere să-l tot vezi sacrificîndu-se — pentru alții. Sacrificiul este vocația lui.

ALEC: De mult te bănuiam eu; tu... tu nu iubești oamenii!

EDUARD: Ca el, nu; indiscutabil... Eu nu țin să salvez omenirea, vreau s-o satur...

ALEC: Mi-e teamă că omenirea te preferă pe tine.

CONRAD: Acu a sunat ceasul acestui mîntuitor; are o ocazie unică să-și afirme superioritatea. Numai că — am impresia — n-o să-i ardă de așa ceva...

ALEC: În fond, nu înțeleg: de ce-l discutăm pe Hristo? Deocamdată e rîndul lui Robert.

CONRAD: Chiar: de ce întîrzie Robert, de ce nu vine? I s-o fi întîmplat ceva?

EDUARD: Nu-i purta lui de grijă. Frațele meu geamăn e prea puțin fizician; e mai degrabă politician...

(*Afară, zgomotul unui motor.*)

CONRAD: El e! E într-o ureche! Parchează aici, în fața casei. A venit cu mașina! (*Lui Eduard.*) Tu cum ai venit?

EDUARD: Cum convenisem: pe jos.

CONRAD: Și tu?

ALEC: Și eu. El, probabil, s-o fi grăbit. Oricum, e în întîrziere.

EDUARD: O fi avut și el niște idei. (*Zgomot de motor.*) S-a dus... n-a fost el.

CONRAD (*în panică, fuge la microfon*): Eu întreb jos, la portar. Să-mi spună ce fel de mașini trag la mine la scară. Ce mașini și cu ce scop...

EDUARD: Ți-ai și găsit la cine să te informezi!

ALEC : Exact, portarul e pus acolo să te anunțe pe tine, sau să-l informeze pe El despre cine te vizitează ?

CONRAD : Măi, cap luminat, ți-e frică de o căpățină de dovleac ?

ALEC : Nu de el : de cei ce-l întrețin.

CONRAD : Eu îl întrețin, cu îl plătesc.

EDUARD : Mă rog, dar portarii sînt în-deobște slugă la doi stăpîni ; cel puțin la doi. (*Soneria.*) E el, Robert.

CONRAD : Al patrulea...

ALEC : Da, el trebuie să fie. S-a perpetuat atîta la soarele generalului, că mi-e să nu seosească cu arpile arse.

CONRAD : Vai ! Ce-o fi făcînd Elen ? Mă duc să văd. Rău mă mai neliniștește... (*Iese.*)

EDUARD : Genial pretext, nu ? Doar cam străveziu.

ALEC : Nu rîde. Elen e în adevăr într-o stare de plîns. De atunci, de cînd cu afacerea aceea nenorocită... A ajuns un cadavru ambulat. Și n-ar fi rău să ne gîndim că în toată chestiunea asta am jucat și noi un rol.

EDUARD : Nu zău ? ! Și ai remușcări ? Du-te și-i cere scuze. La o adică, îi poți cădea și în genunchi. Numai, fe-rească sfîntul să te prindă procesele de conștiință la fel ca atunci și să te apuci să-i pui pe tavă cele petrecute azi la general. De data asta... Înțelegi ?

ALEC : O, suflet de poet ; și la amenințări te pricepi ? Hai du-te și deschide-i ușa fratelui tău. Nu-ți fie teamă să dai ochii cu el. O să rămînă totul în familie. Și o să-ți ierte toate ; oricîte ai avea pe suflet. Afară de un lucru — știi bine : că te-ai născut cu cinci minute și treizeci de secunde înaintea lui.

EDUARD : Spiritual, ce să zic ! Numai că nu te-aș sfătui să repeți gluma asta în fața lui.

ALEC (*cu furie*) : Eu nu înjosesc oamenii. Nu lovesc pe nimeni.

EDUARD : Da, așa-i... tu te-mbeți numai : cu alcool și cu vorbe. Păcat. Ai fi fost unul din cele mai luminate capete ale secolului. Ți-o spun nu fără invidie. La începutul începutului, raza Diamonda din capul tău a prins să radieze.

ALEC : Zău ? Ești convins ? Atunci prefer să-mi sară creierii. (*Scoate teatrul revolverul și-l apropie de timplă.*)

EDUARD (*îi smulge revolverul din mîini. Alec nu manifestă pic de rezistență*) :

Sinuciderea e un act pudic. Se săvîrșește fără public, fără martori (*rîde*), între patru ochi... dacă se-ntîmplă să fii schizofrenic cum ești tu. Nostimă schizofrenie mai ai. Cu un ochi la nemurire și cu altul la meschinele tale interese pe care ți le satisfaci, spălîndu-le pe urmă în remușcări și în alcool.

ALEC : Te-mpușc.

EDUARD : Bravo — îmi placi : mă speriasem că te paște demența. Dar văd că știi să îndrepti revolverul asupra altora. Ești umanitaristul epocii. Te felicit. (*Alec, beat, începe să plîngă. Se agață de gîtul lui Eduard.*)

ALEC : Eduard... Eduard. Eram cîndva una... noi cei șapte. Ne iubeam, ne stimam unul pe altul. Ce-am ajuns, Eduard ? Ce s-a ales de noi ?

EDUARD (*sincer emoționat*) : Iartă-mă, Alec, nici eu nu mai știu ce vorbesc. Am trecut astăzi, crede-mă, prin încercări prin care nu știu să mai fi trecut cineva pînă acum ; poate doar ei, nefericiții noștri precursori — atunci — în ziua Hiroșimei.

ROBERT (*intră val-vîrtej. E un om scund, ghebos, cu o expresie acră, vorbește pitigăiat*) : Ce aud ? Hiroșima ! Lupus în fabula. Și gazda ? Ce face gazda ? Unde e ?

EDUARD (*îl scrutează cu neliniște*) : Trăiește !

ROBERT : Aha ! E și asta ceva în vremurile noastre. Aha ! ce voiam să zic ?

EDUARD (*îl ia de umeri, sincer compătimitor*) : Mai bine taci. Ai spus : *aha*, de două ori. M-am lămurit.

ALEC (*blind*) : Ba nu : vorbește. Spune : cît mai cotează conștiința la bursa oamenilor de știință ?

ROBERT : Nici n-am trecut bine pragul și mă și calomniezi ?

EDUARD : Nu-i strica jucăria. Asta-i singura comoară a umanitaristului. Cu limbajul lui înălțător și scuză faptele josnice. Nu-i mai bun decît tine. Atît că pretinde un preț ceva mai ridicat la bursa slovelor.

ROBERT : Aha... Pentru că veni iarăși vorba de bursă. Va să zică : ne vindem, prieteni dragi. (*Intră Conrad.*) Salut, șefule ! Tocmai spuneam că ne vindem, dar nu ne livrăm.

CONRAD : În figuri de stil ești tare. La caracter însă nu prea aduci la ora asta cu un spartan.

ROBERT : Dar ce, trăim în Sparta ?

ALEC : Mulțumește cerului. Acolo, de-alde noi n-ar mai trăii.

ROBERT (*lui Eduard*): Iar mă îmbată cu vorbe. Important e că nu ne livrăm.

CONRAD (*incordat, îl observă*): Dar dacă ai și semnat borderoul de livrare?

ROBERT : Să lăsăm asta acum. Mai bine hai să vedem cum procedăm de mine încolo.

ALEC : Adică tactica... (*Exasperat, strigând*.) După ce ți-ai dat încuviințarea la strategie?

ROBERT : Cine ți-a spus că mi-am dat încuviințarea?

ALEC : Adevărat ; n-ai mai fi venit altfel printre oameni dintr-o bucată ca noi.

ROBERT : Și rogu-te, fără istericale. Nu fiindcă nu e decent ; fiindcă nu ajută.

CONRAD : Și fără subtilități. Practic : ce propui ? Măine va trebui să dăm socoteală întregului glob. Ce vor zice oamenii, masele, când vor afla adevărul?

ROBERT : Masa ? Adevăr ? Ie-te-te ! Marxist peste noapte ? Ca și cum n-ai ști că maselor le parvine numai minciuna, și aia cu întîrziere.

ALEC (*lui Eduard*): Să știi că te-am subapreciat ; frate-tău e mai pervers decît tine.

ROBERT : Mai clarvăzător !

ALEC : Nu cumva te ajută clarviziunea să știi ce fac ceilalți în momentul ăsta la general ?

CONRAD : Probabil ceea ce ai făcut și tu în momentul tău.

ALEC : În momentul meu ? O greșeală după alta ; asta am făcut. În primul rînd l-am ascultat pe taică-meu, care ținea morțiș să mă fac fizician ! Zicea că fizica creează o lume nouă, că e o meserie „de viitor“.

EDUARD : La vremea ei, facerea lumii părea să fie și ea o meserie de viitor.

ROBERT : Măi copii, chestiunea e cît se poate de gravă ; hai să fim demni, la înălțimea situației. Să analizăm cu toată seriozitatea ceea ce ne cere ostășelul nostru...

ALEC : Ce ne cere ? ! Ce ne ordonă, vrei să zici.

EDUARD : Fie, ordonă... Să nu publicăm rezultatele. De o c a m d a t ă.

CONRAD : Și crezi că acest deocamdată e o bagatelă pentru cele cîteva milioane de canceroși care ne așteaptă...

ELEN (*intră ; e complet transportată, se vede că e în criză de morfină*): A,

uite-l și pe Robert ! Bună, Robert. Ai venit ?

ROBERT (*imediat ce vede o femeie, devine cald, timid*): Bună, Elen. Dar știi că arăți bine !

ELEN (*își pipăie părul cu un gest crispăt*): Zău ? Mi-am schimbat coafura. (*Jenată*.) Ai venit cu mașina ? Nu se prea poate circula, nu-i așa ? De aia ai și-nțrziat, nu-i așa ? Te-a împiedicat aglomerația... Nu-i așa ? Ce de lume petrece. Am văzut de la fereastră... Și ce pitoresc e ! Ce de tineret ! Și ce de rachete... Ce varietate de măști... (*Tace stingherită. Apoi ride copilăros*.) Închipuiți-vă, bucatărul nostru s-a deghizat în elefant. I-am cusut eu trompa, din pluș alb. (*Tace din nou, stingherită*.)

CONRAD : Du-te, draga mea, zău, du-te de te culcă. Te rog...

ELEN : Tare aș fi vrut să stau cu voi, să știu ce faceți.

ALEC : Să știi ce facem ? Am vrea și noi să știm. Haide, fii cuminte... (*O conduce afară*.)

CONRAD : Ei, băieți, ce ziceți — ce o să se aleagă de noi ?...

ALEC : Nu știu.

CONRAD : Și de raza noastră ?

ALEC : Nu știu. Acum nu știu nimic. Băieți ? Foști lei paralei ! Am fost cîndva șapte lei paralei... (*Fredonează cîntecul studenției lor*). Ai uitat cîntecul studenției noastre ?... Și acu, băieți !... „Șapte, șapte lei paralei...“

CONRAD : De cîntat îți arde ? De ce nu te-apuci să și dansezi ?

ALEC (*strigă*): Eu v-am avertizat din timp. Eu și dementa mea prietenă v-am avertizat că raza care poate să ucidă țesuturile bolnave, pusă în alte condiții, poate ucide și pe cele vii. Dar vezi — noi — eu și cu ea am fost declarați smintiți. Hristo singur a avut curajul să ne ia apărarea. Și ? A fost taxat idiot, lunatic, mai știu eu ce. Voi, da, voi erați buricul pămîntului, centrul rațiunii umane. Bravo vouă ! Acum a sunat ceasul. Să vedem acu ce poate echipa internațională a lucizilor. Voi de-abia începeți adevărata muncă — munca de perspectivă, trecerea diamantului în cărbune negru, a luminii în obscuritate, a victii în moarte. V-am avertizat : societatea ține într-o mîna raza cancericidă și în cealaltă mîna — raza morții.

EDUARD : Ce să-i faci dacă savantul stă la cheremul celui ce-l finanțează.

- Ce să-i faci dacă finanțele societății le ține mereu mina... cealaltă.
- ALEC: Ce să-i faci? Eu din partea mea, nu fac nimic. Mă abțin. Și va feliicit. Vă feliicit și prefer să ajung ca Elen.
- CONRAD: Du-te, du-te la Elen... Adinciți-vă în dementă.
- ALEC (*e beat*): Uite, mă și duc. Și am să mă plec plin de remușcări, pină ia pământ, în fața ei: să-i cer iertare. (*Dă să iasă.*) În genunchi.
- CONRAD: Stai. Nu-i îmibuiba capul. Elen nu știe nimic.
- ALEC: Ba mă duc... (*Aproape plingind.*) Mă duc să văd și eu... De la fereastra ei se vede carnavalul... (*Iese aburit de băutură.*)
- EDUARD: În fine, am rămas singuri, noi adulții. Să privim deci lucrurile-n față. Vorba lui Alec, va trebui să răbdăm prefacerea diamantului nostru în cărbune negru...
- CONRAD: Să răbdăm? Va trebui să-l prefacem — noi!
- EDUARD: Despre asta e vorba... Să spunem deci, în fine... Autoritatea afirmă că...
- ROBERT: Și din punctul ei de vedere, nu lipsit de o logică oarecare...
- CONRAD: ... dacă publicăm rezultatele, se vor întoarce ele însele împotriva noastră. Fiindcă ar fi o naivitate să credem că savanții din toată lumea o să se apuce acum să ia formula noastră ca să producă raza cancerică...
- EDUARD (*ironic*): Ba din contră. O să se apuce să producă raza morții. Crezi oare că generalul a finanțat startul, ca înaintea țintei să ne-o ia alții înainte?
- ROBERT: „Cine plătește poruncește“...
- EDUARD: Îmi poate porunci mie, ție. Dar razei, nu! Ea a și pornit pe drumul ei.
- CONRAD: Dar să păstrăm secretul cercetărilor ne poate porunci... ba chiar să le continuăm în direcția razei negre. Și ne-o și poruncește...
- ROBERT: Nu poruncește! Propune! Generalul nu te-ar privi cu ochi buni de te-ar auzi ce apolitic te pronunți.
- CONRAD: Într-un cuvânt, această poruncă ne-o propune generalul.
- ROBERT: Dar Eva unde rămîne? A intrat după mine. Cum de poate chinui o ființă așa de plăpîndă! A intrat, sărăcuța, am văzut-o, cu frica-n oase. Îi tremurau picioarele...
- EDUARD: Și tu — ce mai? — ai îmbărbătat-o...
- ROBERT: Exact. I-am spus: ai grijă, fetițo! „Totul pentru știință, pentru creație!“ Nu uita lozinca fratelui meu!
- CONRAD: Și ea, ea, te mai pomenești că o fi uitat-o!
- ROBERT: Nu cred. Cunoaște piaca; de la Eduard al nostru o cunoaște... A auzit-o de o sută de ori, o știe pe de rost, o recită și în somn...
- CONRAD: Biata de ea! Și așa îmbărbătată, nu mai încape în doială, o să reziste!
- (*Eva apare-n ușă. E mult mai tinără decît ei. Față frumoasă, intelectualizată. E foarte răscolită. Intră de-a dreptul cu un-hohot de plîns.*)
- EVA: N-am rezistat! Nu mă-ntrebați, nu-mi puneți întrebări.
- CONRAD: Dar...
- EVA: Nu mă-ntrerupeți. Nu sînt demnă de voi. N-am venit să cer iertare, ci osîndă.
- ALEC (*intră cu Elen*): În mare pană trebuie să mai fie și generalul nostru, dacă a avut nevoie pină și de adeziunea asta fragilă.
- EVA: M-a șantajat cu el... Înțelegeți? M-a șantajat. Zicea că dacă mă-mpotrivesc, o să dea el socoteală pentru mine, că el e un element distructiv, iar eu sînt sub influența lui. Dacă continuam să rezist, îl periclitam pe el, pe Hristo.
- ELEN: Să-l periclitezi pe Hristo? Cu ce anume?
- EVA: Banda... banda de magnetofon a înregistrat tot, tot ce s-a vorbit...
- CONRAD (*agitat*): Unde? Cînd?
- EVA: Acasă, la Hristo.
- ROBERT: Aștia îți intercepțează și visele.
- ALEC: Halal; iau invenția savantului și o folosesc ca să-i pătrundă-n dormitor.
- EVA: Rușine!
- ELEN (*privește spre tavan*): Nu vorbi așa. Nu știi ce vorbești.
- EVA: Ba știu; m-a șantajat... Aici ești întotdeauna șantajat cu cel pe care-l iubești. A rostit numele lui Hristo și vocea lui suna a amenințare. Și știm prea bine ce-nseamnă cînd vocea generalului sună a amenințare. Nu e prima oară cînd în Diamonda...
- ELEN: Nu-i voie, nu vorbi... aiurezi... ție rău... Să-ți dau un pic de apă...

(*Urea să toarne apă și-i cade paharul. Speriată, către Conrad.*) Nu eu sînt de vină... eu nu mai scap de o săptămînă; numai...

CONRAD: Lasă-ne singuri.

ALEC: Haide, du-te... du-te...

ELEN: Dar îmi place să stau cu voi, am fost doar întotdeauna între voi...

EDUARD (*nervos*): Acum nu mai ești, asta e, nu mai ești!

ELEN: Așa? Nu mai sînt? Fiindcă m-am dovedit mai bună decît voi, de-aia nu mai aveți încredere în mine?

ROBERT: Așa e. E paradoxal, dar așa e. De cînd te-ai dovedit a fi mai bună decît noi, nu mai putem trata în fața ta problemele noastre...

ELEN: Poate rușinea voastră!

CONRAD: Haide, haide; du-te la tine-n cameră!

ELEN: Bine. Am să mi-o notez. (*Pleacă.*)

ALEC: Sînteți duri cu ea.

ROBERT: Duri? N-ai auzit-o? „Am să mi-o notez”... Cine știe cîte nu și-o mai fi „notat”. Întruna dă buzna aici.

ALEC: Sînt sătul, mi-e silă. (*Iese după Elen.*)

CONRAD (*luîndu-se după el*): Mă duc să văd...

EDUARD (*ricanînd*): ...Ce face Elen?

CONRAD: Nu. Alec... Mi-a luat revolverul... (*Iese.*)

EVA: Pierdută, sînt pierdută...

ROBERT: Calmează-te, gîndăcelule...

EDUARD: Mai bine ți-ai face catrafusele. Fugi, pleacă — și fă copii.

EVA: De ce m-ai adus aici, Robert? De ce m-ai pus să intru în hora asta din Diamonda?

ROBERT: Ca să fii mereu lângă mine. Asta voiam. Hai, bea și tu. Te calmează. (*Revenînd.*) Să te știu lângă mine și să-ți stau, la rîndu-mi, alături.

EVA: M-ai făcut să cred că-s pe măsura trebilor de-aici. Naiva de mine! Am venit ca o lunatică — cu gîndul că voi ajunge cîndva o madame Curie.

EDUARD: Ca și cum, dacă două prețioase — mamă și fiică — s-au nimerit o dată să umble pe la ciorba zeilor, e lege ca orice fetișcană bălaie să-și vîre și ea năsul în tainele naturii?!

ROBERT: Glumește. Știe și el perfect cît de bine lucrezi, că tu ești mica

noastră mintoasă. N-ai găsit tu soluția la chestia aia, cum îi zice?... Nu-i așa, Eduard?

EDUARD: Da, da, da...

EVA: Degeaba mă amăgiți. Mă vedeam o madame Curie, și ce-am ajuns? O trădătoare.

ROBERT: Copilării. Zău, bea. O să-ți faci bine.

EVA: Da, trădătoare. De nu s-o pierde, urmașii îmi vor rosti numele cu repulsiu...

EDUARD: Lasă, nu-ți fă griji. Chiar un factor atît de important în meritul lumii, nu ești.

ROBERT: Zău, Eduard — nu cruți pe nimeni?

EVA: Are dreptate. Ce valorez eu? Mă uitam la voi, vă vedeam lucrînd ca niște fanatici — parcă nu munceați, era facerea lumii. Asemenea foc nu arde în mine. Cine m-a pus să viu în Diamonda? Ce caut eu aici? Acasă eram fericită, mulțumită. Vreau acasă; acasă, la mica noastră universitate — asistentă...

ROBERT: Vorbe-n vînt. Toată lumea te iubește, te prețuiește.

EVA: Nu, nu. Locul meu e-acolo. Cum de-am picat eu în toate astea? După examene, studenții veneau și-mi aduceau flori. Da. Ei, da, mă iubeau și mă prețuiau. Dar aici? Ce-am fost eu aici, mai mult decît o furnică sîr-guincioasă? Iar voi, îngăduitori, mă tot răzgîiați: uitați-vă la ea — ce harnică, ce folositoare ne e! Iram-plasabil! Și dacă s-a întîmplat să mai și rezolv ceva — să rezolv? — dacă, din greșală am dat peste vreo soluție, voi m-ați sărbătorit cu urale și alai! În fond, vă bucurați că-mi justifice existența. Pînă și Hristo, și el m-a făcut să simt că lucrurile mergeau mai bine cu Elen. Așa că — să fim sinceri — nici vorbă de considerație.

ROBERT: Eu... Eu te văd în altă lumină. Știi că...

EVA: Lasă consolările... Nici vorbă de considerație. Un om de încredere, asta am fost pentru voi — un instrument de muncă. Har însă avea Elen, și stofă de om. A preferat să-și riște viața decît să ajungă la decăderea asta supremă. Nu-s demnă de Elen, nu-s demnă de voi. Ce-s eu? Un om de știință cenușiu și un om necinstit.

ROBERT: Vino-ți în fire. Uite, ai mîna rece. Dă-mi-o să ți-o încălzesc.

EVA : Nu mai sînt copil, Robert. Am îmbătrînit.

ROBERT : Ce tot vorbești ? Bătrîn sînt eu.

EVA : Am să vă ajung cu vremea ; poate am să vă și întrec. Voi nu puteți îmbătrîni cu adevărat ; vă conservați fanatismul. O să continuați împreună să lucrați la ceva realmente vrednic de omenire. Eu, cu trecerea anilor, am să ajung ca Elen, să umblu buimacă prin laboratoare și prezența mea o să-l irite pe Hristo. Poate s-o nimeri, printre voi, unul care să uite că v-am trădat, și cînd o fi să vină vorba despre zilele de azi, va amuți deodată, ca nu cumva să o iau drept aluzie la mine... Cu toate că la ora aceea, eu n-am să fiu să vă mai aud. Am să fiu, în sfîrșit, iarăși acasă ; la catedra mea, la studentii care mă vor iubi — mă vor iubi pentru că-i voi amăgi cu sfînta vocație a omului de știință — și care, după examene, vor veni la mine cu flori, cu multe, multe flori. Voi avea brațele pline...

(*Conrad reintră cu Alec.*)

CONRAD : Dă-mi, dă-mi-l înapoi.

ALEC : Dați-mi, dați-mi înapoi incandescenta.

EVA (*își revine*) : Sînt pierdută.

EDUARD : Nu ești pierdută. A fost numai un act inutil compromisul făcut de dragul logodnicului. Serviciile aduse de femei bărbaților compromis pe bărbați.

ROBERT (*luîndu-l de o parte pe Eduard*) : Lasă că nu-l compromite cu nimic. Își pune și el semnătura.

ALEC : Nu, nu și-o pune.

CONRAD : Să nu fim naivi. N-are de ales. E stigmatizat.

ALEC : E un pur.

EDUARD : Un pur, dar nu neghiob.

ROBERT : Un poseur și un seducător.

EVA (*în colțul ei, istovită*) : Nu, n-am să pot rezista.

EDUARD : Nu exagera. Nu e fizician care să nu fi trecut prin asemenea clipe. Otto Hahn, pare-se, a încercat să se sinucidă cînd a aflat că, în baza teoriei lui, Fermi a pătruns simburile atomului.

ALEC : A încercat, asta e. Dar nu s-a sinucis. Numai condeii scriitorilor naște cu atîta ușurință sinucigași.

EDUARD : Mare specialist ești în de-alde astea. De unde pînă unde ?

ALEC : De-aici, de la tine ! Ai iscălit. Și tot mai trăiești.

EDUARD : De unde știi că am iscălit ?

ALEC : Bine zici — de unde ? Că nu mi te-ai pornit încă să te scuzi rostind cuvinte mari, despre creație cu literă mare.

EVA : Și cu unde să mă duc, ce să fac ?

CONRAD : Să te odihnești... Hai cu mine la Elen...

EVA (*subit cuprinsă de teroare*) : Nu, la Elen nu. Ea m-ar condamna.

ALEC : Lasă isteria, că ne înnebunești pe toți.

EVA : Iartă-mă, Alec. Tu nu poți înțelege. Tu ești un om integru. Tu n-ai face niciodată așa ceva.

ALEC (*strigă*) : Luați-o, luați-o de aici !

EDUARD : Dă-o-ncolo de Canossă, fețișo... Nu vezi că aici nici papa nu-i mai papă decît Henric al IV-lea.

ROBERT : În numele cui și cu ce drept vorbești tu așa ?

EDUARD : Cu dreptul primului născut.

CONRAD : Nu vă e rușine ? Voi simteți cei doi... cei doi dintre cei șapte aleși ai secolului ? (*Evei.*) Și tu, haide. Hai frumușel la Elen.

EVA : Lăsați-mă. Vreau să stau, să iau parte.

ALEC : Parte la ce ? La Cina cea de taină ? Dar deschide-ți ochii odată : nu vezi că nu e nici un apostol printre noi, că sîntem o familie de Iude ?

TOTI : Cine-i Iuda ?

EVA : Nu mă învinuți, n-am avut de ales, i-am spus-o și lui Constantin.

CONRAD : Ce i-ai spus, unde i-ai spus ?

EVA : Ne-am întîlnit cînd ieșeam de la general. I-am spus că am fost lașă ; l-am rugat să mă ajute să revin asupra semnăturii. Să-i comunice că m-am intimidat, că n-am vrut să spun da.

ROBERT : Poate că de-aia și întîrzie ; că-i comunică mesajul tău.

EVA : Nu-ți bate joc de Constantin. El a intrat demn, cu fruntea sus.

EDUARD : Nu te teme ; așa o să și iasă.

EVA : N-o să iscălească nici el, așa cum nici voi n-ați fi fost în stare s-o faceți. (*Tăcere apăsătoare. Eva, subit.*) Ori, totuși, este careva și printre voi care a semnat ? Cine ?

ALEC (*și el scos din sărite*) : Cine a semnat, cine n-a semnat... Termină cu jocul ăsta. Vrei să știi adevărul, atunci hai

să punem oamenilor deschis întrebarea: (O ia de mină și arată cu degetul ei spre Eduard.) Tu ai semnat? Da sau nu? (Luă Robert.) Tu ai semnat? (Către Conrad. Se răzgîndește, și-și duce degetul arătător la propriul lui piept.) Și tu? Haide! Dați-i drumul! Să vedem. (Zgomot de motor, toți ascultă.) Ei, acu somește bărbatul adevărat! Bărbatul neclintit! Nomen est omen! Prietenul nostru Constantin, statornicia personificată. Du-te, întreabă-l: tu ce-ai spus? Da? Nu? Ce ți-a dictat conștiința ta intransigentă?

CONRAD (innebunit): Și asta îmi vine cu mașina. Mă distrugeți. Strada e plină. Ce-o să zică lumea?

EDUARD: Ce-o să zică lumea? Că mai există prieteni care se încumetă să se viziteze. (Mașina se îndepărtează.)

ROBERT: N-a fost el. De ce nu vine? Ce face?

CONRAD: Da, zău, unde naiba întîrzie...

EVA: Am spus da, eu am spus da. Numai eu am fost lașă. Condamnați-mă; de aceea am venit.

ALEC: Cine să te condamne? Pe care dintre noi îl crezi vrednic să arunce piatra? (Soneria.) Pe care? E vreunul dintreăștia care a spus nu? Hai odată, să aflăm: cine a spus nu, și cine a spus da. Ei, vorbiți. Care dintre voi a spus da?

(Intră Constantin. E un bărbat de-o vîrstă cu ei, înalt, uscățiv, figură de ascet; foarte bine dispus.)

CONSTANTIN (aude ultima replică): Eu! (Pauză penibilă.) Bună seara, colegi. Ce vă zgîiți așa la mine? E natural doar!

ROBERT: Chiar, de ce holbăm ochii la el? A spus omul da, cum cere rațiunea de stat.

ALEC: Dar rațiune proprie nu mai are?

EDUARD: Are... dar e în acord cu a generalului.

CONSTANTIN: Am acționat așa cum mi-a dictat conștiința de cetățean...

ALEC: Omul de știință e cetățeanul lumii.

CONSTANTIN: ...conștiința de patriot...

ALEC: Patria omului de știință e universul cu nemărginirea lui.

CONRAD: Și zi, te-au convins?

CONSTANTIN: M-am convins singur.

EDUARD: L-ai înflnit pe Hristo?

CONSTANTIN: Da, în anticamera generalului.

EDUARD: Și opinia lui care era?

CONSTANTIN: De acord cu poziția mea.

EDUARD: Îți formuleseși adică poziția încă din anticameră?

CONSTANTIN: Poziția mea s-a născut odată cu conștiința mea.

ROBERT: Asta e monopolul tău... Și Hristo, ce ziceai, ce poziție adoptă?

CONSTANTIN: Îl știu și pe el un om care acționează întotdeauna conform conștiinței sale.

ALEC: Dar acum?...

CONSTANTIN: Părerea mea e că și el semnează.

EVA: Dar dacă greșești?

CONSTANTIN: Sint deprins să înțeleg texte, subtextele îmi scapă.

EDUARD: Și eu care juram că sesizezi subtexte, chiar unde nici nu există.

CONSTANTIN: Nu pricep. Nu-mi inchipuim să dau aci peste atmosfera asta ostilă mie. În fond, cu ce drept, ce atu moral aveți?

ROBERT: Are dreptate. Raza Diamonda a fost declarată secret de stat, să ne conformăm deci. S-o păstrăm la secret.

CONRAD: Da... Numai că, vedeți, dragii mei, mi-e penibil, cînd mă gîndesc la opinia publică.

EDUARD (scuzîndu-se): Opinia publică. Nu ea a lucrat cincisprezece ani în Diamonda. Și de altfel, opinia opiniei publice e dictată de cei ce dețin puterea.

ALEC: Au fost și vremuri cînd o dictau înțelepții.

ROBERT: Poate. Dar s-au dus vremurile acelea. Înțelepții și ei. Au rămas cei puternici. Ei mai trăiesc.

EDUARD: Înțelepții își văd de înțelepciunile lor. Noi sîntem oameni ai științei; nu visăm. Descoperim legi ale naturii.

ROBERT: Așa e. Și dacă epoca noastră modernă ne îndeamnă să facem unele mici concesii, ne conformăm îndemnului epocii. Secolul nostru favorizează doar pe deștepți și pe renegați.

EVA: Cum adică? Înapoi deci la epoca de piatră, ca să ne păstrăm curați? Sau ce să facem? (Iese.)

CONSTANTIN: Eu zic să bem; pentru reușita noastră. Aduceți-vă aminte cu cită nerăbdare am așteptat ziua asta: promitea să fie o zi excepțională, de neuitat. Prosit. (Incepe, singur, să cînte):

..Zău, difi cil e, zău, nu-i de ajuns
Minte să ai, cu tot falnicu-i zbor..

ELEN (*intră*): Chefuiți, nu? Cum aș vâzut-o pe Eva cherchelită, mi-am dat seama. Abia se ținea pe picioare. A trebuit s-o culc. Se vede treaba că voia bună e molipsitoare. Afară, carnavalul e în toi. Vi-a venit și vouă poftă să... În sfârșit, vă văd și pe voi rîzînd, după atîta amar de zile posace... Uite-l și pe Constantin. Elegant ca întotdeauna. De unde ai cravata? (*Observă că vorbește lucruri deplasate.*) Doar Hristo mai lipsește. Păcat; s-ar fi bucurat și el. Nu zău — de unde voia asta bună pe voi? De ce vă bucurați?

ALEC (*ironic*): Că nu trăim în era de piatră.

ELEN (*spre Conrad, sfioasă*): Îmi dați voce, aș bea și eu un păhărel. Vai, de cînd n-am mai fost așa toți șapte împreună... Dar Hristo? Nu vine?

CONSTANTIN: A intrat după mine.

ELEN: Unde?

ALEC (*ironic*): În sala de gimnastică. Face exerciții de rezistență a șirei spinării.

ELEN (*ride*): Te-ai îmbătat. Zău, de unde pînă unde festivitatea asta? Stați, nu-mi spuneți; ghicesc: sărbătorim ziua în care vom pleca, în sfârșit, de aici. Ziua în care începem o viață nouă.

CONRAD: Da, asta sărbătorim: o viață nouă! (*Giocnește cu Elen.*) Pentru viața noastră nouă!

CONSTANTIN: Să bem deci. Prosit. Pentru victoria științei și a voinței...

ALEC: Pentru voința liberă. Doar pentru ea se cade să bei!

CONSTANTIN: Dar rogu-te, tu cum ai aderat, nu de bunăvoie?

ALEC: Măi Constantule, știi ce zic eu? S-o lăsăm baltă. Să nu ne stricăm cheful. Prosit. Oricum ar fi, acum cincisprezece ani, șapte mici titani au luat în cercă globul, ca Atlas.

EDUARD: Și acum nu mai știu cum să scape de povară; e cam greu baionășul. Prosit.

ELEN: În sănătatea noastră, a tuturor. Îmi stă de mult pe limbă un toast... Să-l țin, Conrad? Numai că, uite, nu mai știu cum începe...

ALEC (*cîntînd*):

Zău, dificil e, zău, nu-i deajuns...

ELEN: Cînd stai și te gîndești, vezi totuși că ați dus-o pînă la capăt... Totul pornise ca-ntr-o joacă; mai țineți minte, nu-i așa? Domnule profesor, am descoperit ceva senzațional... Domnule profesor, vom cuceri lumea...

EDUARD: Și? Nu s-a-nțeles așa?

Cîți tineri și-au mai pus în gînd ca noi, asemenea țel gigantic? Cîți, mai ales, au știut să-l atingă?

CONRAD: Să bem deci! În sănătatea noastră... În sănătatea celor șapte titani... (*Cîntă.*)

Sîntem cei șapte lei paralei... (Toți îl acompaniază.)

*Zău, dificil e, zău, nu-i deajuns
Minte să ai, cu tot falnicu-i zbor.
Doar astrologul o are ușor:
Ia o lunetă și-ndați
Colo-n stele a și ajuns.
Bine că-avem însă-un dascăl de soi!
Că fizicienii scoate din marțafoi.*

Refren

*Sîntem cei șapte lei paralei,
Fizicăștri, mici prometei.
Dăm doar din deget și prompt
Sluj stau atomii în front.*

ROBERT: Dar unde-a dispărut Eva?
Ea de ce nu petrece?

ELEN: Hai să vedem ce face.
(*les amîndoi.*)

CEILALȚI:

*Zău, dificil e, zău, nu-i deajuns
Minte să ai, cu tot falnicu-i zbor.
Lesne-i să fii și chimist, că de zor
Doar cu un strop de ulei,
Taina salatei-ai pătruns.
Bine că-avem însă-un dascăl de soi!
Că fizicienii scoate din marțafoi.*

Refren

*Zău, dificil e, zău, nu-i deajuns
Minte să ai cu tot falnicu-i zbor:
Mii de particule și nici un spor —
Uite-le ici, că le-am prins.
Uite-le colo, s-au dus.
Bine că-avem însă-un dascăl de soi!
Că fizicienii scoate din marțafoi.*

ROBERT (*intră. Lui Alec care-i întînd să bea*): Mersi. Nu prea obișnuiesc, decît (*surîzînd*) dacă sînt silit.

CONRAD: Dar ce-i cu Eva? Nu petrece cu noi?

ROBERT: A furat-o somnul.

EDUARD (*vorbind despre Eva*): Ia te uită: chiar doarme. Apune epoca atomică, răsare epoca de diamant și ea doarme. Numai o femeie poate fi atît de insensibilă la nașterea unei epoci noi. (*Cîntă.*)

Mii de particule și nici un spor...

CONSTANTIN: Ba eu cred că adună puteri, ca să aibă de unde da viață omului epocii noi, omului nou.

ALEC: Epoci noi, oameni noi: vorbe. Cîți oameni noi, la epoci noi, n-au existat?! Și uite noi, noii de azi, semănăm leit cu noii de altădată... Cică, în ziua Hiroșimei, la Los Alamos, s-a bătut pînă la inconștiență. Prosit. *(Cîntă.)*

Zău, dificil e, zău, nu-i ușor...

CONRAD: Și Hristo tot nu vine. Începe să mă tazepe pe nervi.

ROBERT: Atîta? Pe mine mă înnebuneste. Ce vrea? Ce tot clocește acolo!

EDUARD: Ce se poate cloci acolo?

CONRAD: Ce? Întreabă-l pe unul pus pe alte fapte. Noi, cred că nu mai e nici un secret... noi...

CONSTANTIN: Ce atîta vorbă? V-ați angajat, v-ați angajat. *(Pauză penibilă. Toți în cor):*

Sluj stau atomii în front...

ALEC: Păi, dragi prieteni, eu mă aflu în fața unei dileme. Și știți cusurul, dar și farmecul dilemelor? Sînt osîndite să rămîină de-a pururi nerezolvate.

CONSTANTIN: Și uite că tu ai rezolvat-o. Și ai rezolvat-o cum trebuie.

CONRAD: Firește, cum trebuie. Căci ce-am fi realizat rezistînd? Am fi fost frustrați nu numai de munca noastră, dar în primul rînd ni s-ar fi răpit puțința de a duce pînă la capăt lupta pe care oricum trebuie s-o ducem, pentru ca știința să-și ocupe în societate locul ce merită, iar omul de știință să triumfe asupra autorității. Prosit.

ALEC: Trăiască victoria aminată a științei.

CONRAD *(deschide fereastra)*: Veniți! Veniți să vedeți! Ce nostim! Oamenii din stradă, în parc. *(În cadrul ferestrei apar un șir de măști sinistre — păsări exotice, un arlechin, o colombină, un brontozaur, monștri, un elefant; se aud vociferări nearticulate, focuri de artificii etc.)* Au venit, te pomenești, să ne sărbătorească?!

ALEC *(beat, se apropie de fereastră cu o sticlă în mînă)*: Prosit, oameni buni! Mamiferelor, prosit! În sănătatea voastră. *(Bea.)* Veseliți-vă. S-a născut epoca de aur! De acum încolo o să aveți — pe sature — piine, circ! Noi, noi v-am deschis drumul spre fericire. Noi cei șapte. *(Închide*

fereastra, vocile se-ndepărtează.) Văzut-ați? Pentru de-alde ăștia ne-am sacrificat geniul, știința, viața! I-ați văzut? Ăstora le-am dat minte la cap. *(Închină paharul spre ei.)* Trăiască!

EDUARD: Și ce-ți pasă cui îi dai minte? Totul e să fructifici lumina. Să n-o scoți la iveală e imposibil. Ăsta e sensul vieții. Și pentru sensul ăsta faci concesii, toate, concesiiile. Nu facem pe eroii. Vezi tu, Alec, treaba asta cu concesiiile depinde cum o privești: dintr-un unghi de vedere arată a lașitate; din alt unghi, a înțelepciune.

CONSTANTIN: Și cu principii de viață ca ăsta vrei să-ți poarte omenirea recunoștință?

ALEC: Ce știe omenirea de unde a tras mai mari foloase de-a lungul istoriei? Poate nu eroismul, poate lașitatea i-a priit. Că așa-i istoria: îngrată. Ea și pe erou îl osîndește, dacă-l vede înfrînt.

EDUARD: Ba mai rău. Practicistă cum e, ridică-n slăvi pe cel laș, dacă iese el învingător.

CONSTANTIN: Antipatică filozofie...

ALEC *(cald)*: O fi existînd, poate, și o lege morală superioară. Eu însă nu mă simt în puteri să ascult de ea. Mai precis, m-am dovedit prea slab pentru asta. Nu mă simt făcînd parte din familia celor ce se lasă arși pe rug.

EDUARD: De altfel, ar fi și anacronic; oamenii ar socoti scandaloasă asemenea necuviință. Știi ce-ar spune? Fii serios, domnule, ce faci? Vrei să ne pută în nas carnea arșă?

EVA: Hristo... nu-i aici?

ROBERT: Vine și el. Îndată. Fii liniștită.

EVA: Mă duc. Trebuie. Să văd ce i se întîmplă.

CONRAD *(scos din minți)*: N-o lăsați! Voi înșivă ați spus că portarul... Nu lăsați femei descreierate să-mi părăsească casa, așa în toiuul nopții, cuprinse de amok...

ROBERT: Legile dragostei nu se supun condițiilor din Diamonda... Hai, te conduc... La o adică, sîntem și noi îngrijorați...

EDUARD: Haide, du-te și întoarce-te cu el.

CONRAD *(strigînd în urma lor)*: Nu-mi puneți existența în primejdie. Nu pentru asta mi-am plecat capul...

CONSTANTIN : Vrei să spui că și tu te-ai dat pe brazdă ?

CONRAD (*ironic*) : Nu, că am aderat de bunăvoie. Da, da, m-am dat pe brazdă. Și vrei să știi pentru cine anume ? În primul rând pentru voi, ca să vă asigur vouă un trai tihnit. Nu uita că existența voastră e pusă la adăpost, atâta timp cât vă sînt eu capul...

ALEC : Capul tuturor capetelor plecate.

ROBERT (*lui Constantin*) : Ce tot caști ochii la el ? Ia colo-o mică concesie tactică, pentru a rămîne mai departe la conducere, la putere. Numai de pe asemenea poziție poți lupta pentru un țel mai îndepărtat.

CONSTANTIN : Nemaipomenit. Prin urmare și tu... voi toți... nu-i măcar unul printre voi, să o fi făcut din convingere ? Nu zău, glumiți ? E-o farsă de-a lui Alec, imi dau seama, un joc...

ALEC : Frumos joc, n-am ce zice : să ne învoim a rămîne locului, pînă ce formula „diamonda” se prefăce în armă genocidă. Cu asta să fim de acord ?

CONSTANTIN : Tu vorbești, tocmai tu ? Tu nu ești trecut pe listă ? Nu te-ai înrolat și tu ?

ALEC : Bine zici : m-am înrolat. Joc un rol... Dar ia uite-te aici în mine, în sufletul meu. Ce vezi ?

CONSTANTIN : Lasă palavrele. (*Lui Conrad.*) Și tu ?

CONRAD : Eu am o familie ; ba am două familii ; vă am și pe voi. Și răspund de ele.

CONSTANTIN : Așa ? (*Lui Eduard.*) Și tu ?

EDUARD : Eu nu pot trăi fără ceea ce nenorocitul de Fermi numea „splendidă fizică”.

CONSTANTIN : Strașnic ! Foarte interesant... (*Lui Robert.*) Și tu ?

EDUARD : Pe el îl întreb ? El, din tactică...

CONSTANTIN : Din ce în ce mai interesant. Dar Eva ? Femeia asta nevinovată, ea, de ce, din ce considerente a făcut-o ?

ROBERT : Din dragoste. Nu-și putea lăsa logodnicul pradă pierzaniei.

CONSTANTIN : Dar nu e drept, nu e bine... Atunci mie nu-mi rămîne decît să plec imediat și să sesizez pe general. Să-i spun că nu sînteți de acord, că ați acceptat numai sub presiune.

ALEC : Vrei să comunici generalului enormitatea asta ? Nu mai spune ! Dar ce-ți închipui ? El nu știe că ne-a pus la presă ?

CONSTANTIN : De ce n-ați discutat cu el, de ce n-ați încercat să-l convingeți, să-i argumentați ?

ALEC : Să conving păianjenul să dea drumul muștei ? Crezi că ar înțelege ?

EDUARD : De-ar înțelege-o, tot degeaba ar fi... Nu-i oare și păianjenul robul pînzei sale ?

CONSTANTIN : Va să zică, numai eu am ales, liber de orice constrîngere...

ALEC : Numai tu. Ești singurul ucigaș mîndru că ucide de bunăvoie !

CONRAD : Dar ce-i asta, băieți ? Ce v-a găsit ?

EDUARD : Nimic. Alec doar s-a scandalizat la gîndul că mai există oameni care fac ceea ce cred, sau cred ceea ce fac, sau mai știu eu cum vine asta... Am pierdut de prea mult cîreprinderea să...

CONSTANTIN : Iată solidaritatea concesivilor. Plec ! Mă duc la general !

CONRAD (*se apropie de el, îl apucă de umeri și-l așază cu forța pe scaun. Robert îl ajută*) : N-ai să pleci. Nu te duci nicăieri ! Un pas n-ai să faci ! (*Conrad și Robert îl pironesc pe scaun.*) Ei, așa-i că ți-a trecut cheful să pleci ? Mai poți pleca ? Vezi ! Așa cum aștepti tu acum să te vezi afară din casa asta blestemată, voiam și noi să ne vedem afară din Diamonda...

ROBERT : Căci toți voiam să plecăm odată cu expirarea contractului. Dar uite, nu plecăm. Nu putem pleca... Pentru că, la fel cu tine acum, sîntem opriți : cu forța ! (*Rîde isteric.*) Și vezi, așa, în condițiile astea am semnat noi ! E clar ?

CONSTANTIN (*iși freacă brațele amorțite*) : Da, e clar. Și cît se poate de științific demonstrat. Recunosc. Oricum eu, sub nici un motiv, în nici un caz, nu mi-aș pune semnătura pe ceva cu care nu sînt de acord. De m-ar costa și viața. Dacă-i vorba de principii...

EDUARD : Principiul meu este că nu trebuie să-ți jertfești viața pentru principii. Dacă prețul victiei e compromisul, fac compromisuri și pot lucra.

CONSTANTIN : Raționament de slugă.

EDUARD : Ce vină am eu dacă demnitatea e dușmanul talentului ? Să rămîn demn, dar redus la inactivitate ? Măcar dacă îți pleci capul, ocolești robia...

ALEC : Ocoleşti robia şi dai de slugă-
nicie...

CONSTANTIN : Cum adică, pentru voi
a sluji este una cu a slugări?

CONRAD : Eduard are dreptate. Copacul
smuls din rădăcini nu rodeşte.

EDUARD : Nici cel ce-a prins rădăcini,
dacă e sterp.

CONRAD : Lasă ironiile. Creaţia voastră
e condiţionată de postul meu, păstrat
aşa, cu compromisuri. Cîtă vreme plătesc
eu, puteţi voi lucra.

EDUARD : De plătit, am plătit şi eu de-
ajuns. Nu-ţi face iluzii. Nu porţi singur
povara noastră.

ROBERT (*ironic, lui Eduard, şoptind*) :
Cu atît mai mult, cu cît n-o s-o mai
poarte cine ştie cit.

CONRAD : Oricum, greu eu îl duc ; aici,
fiecare în parte a cedat. Pentru el însuşi.
Eu însă, pentru toţi deodată.

CONSTANTIN : Pentru mine, orî ce-ai
zice, nu ; eu n-am cedat nimic.

ALEC : Şi ai făcut vreo scofală cu asta ?

ROBERT : Scofală ? Prostii. Principiile
— asta e tactica lui.

CONSTANTIN (*ca ars*) : Ce-ai zis ?

ROBERT : Adevărul. Noi aştia cinci
facem concesii din tactică, pentru a
ne păstra principiile. Tu ai altă formulă,
faci caz de principii şi ajungi la
acelaşi rezultat. Sîntem de-o teapă.

ALEC : Şi al şaptelea ?

EDUARD : N-ai grijă. O să-şi aducă
apa tot la moara noastră.

ALEC : El nu-î aici, nu s-a rostit încă.

ROBERT : O să fie şi el aici. O să se
rostească. Poate cu o a şaptea formulă.
De-alde aştia, care trăiesc pentru ne-
murire, au scuzele în buzunar cînd ac-
ţionează ca muritorii de rînd.

ALEC : Ai merita ca formula asta, a
şaptea — a lui —, să aibă un alt in-
dice.

EDUARD : Nu jubila. Cel dintîi pus în
încurcătură ai fi tu, dacă s-ar confrunta
umanitarismul tău cu adevărata ome-
nie.

CONSTANTIN : Pentru voi, adevărată
omenie se cheamă a îngădui unei puteri
străine să fabrice raza neagră ?

EDUARD : Şi pentru tine — s-o fabri-
căm noi ? Dacă acea a şaptea formulă
ar avea alt indice, ea n-ar avea să se
confrunte decît cu tine, cu a şasea :
negativul cu pozitivul. Nu cu noi. Noi
ne-am pus poziţia noastră în paranteză ;
aşteptăm numai momentul propriu ca
s-o deschidem şi să-i punem în faţă
alt indice.

ALEC : Nu te mai mindri cu asta. Se
prea poate să ne fi pus astfel cîntea
în paranteză.

ROBERT : Trebuia să te gîndeşti la asta
cînd ai semnat.

EDUARD : Fii calm, Alec. Asta e doar
schepsisul secolului. Să-ţi închizi în pa-
ranteze ori cîntea, ori creaţia. Dar
gîndeşte-te : putem trăi fără frumoasa
noastră fizică ? Putem sta cu mîinile-n
sîn, uitîndu-ne cum lucrează alţii ? Nu-
i loc de bocete. Trebuia să ne salvăm
geniul.

ALEC : De asta mă temeam. De jangle-
ria ta intelectuală. De felul cum ştii să
justifici trădarea ştiinţei în numele
ştiinţei, de argumentul cu care susţii
viaţa, renegînd sensurile ei.

EDUARD : Te-nşeli. Eu demonstrez mo-
dul prin care poţi dejuca viaţa pentru
a-î păstra neîntinate sensurile ; şi-ţi
arăţ ce preţ plăteşti pentru asta.

CONRAD : Mai cu seamă mic, care plă-
tesc pentru voi.

EDUARD : Plăteşti ; îţi plăteşti neputinţa.

CONRAD : De ce vorbeşti aşa ? Adu-
ţi aminte. Eram atunci cu toţii una, ne-
clintîţi : toţi şapte. Aş fi acceptat oare,
altfel, misiunea asta ingrată ? În locul
experienţelor, coordonarea lor ; în lo-
cul focului sacru, focul gheenei ? Aş
mai fi stat oare de veghe trei ani în
şir, sacrificîndu-mi aspiraţiile creatoare,
ca să administrez munca unor labora-
toare în care nimeni nu se sinchisea de
mine, de gîndurile mele, de invenţiile
mele ? Aş mai fi acceptat postul ăsta
dacă...

ALEC : Nu l-ai acceptat : l-ai furat.

CONRAD : L-am salvat ! Şi am stat ferm
la post.

CONSTANTIN : Zici post, dar nu te
gîndeşti la veghe, ci la scaunul tău. De
director.

CONRAD : Ba la veghe mă gîndesc, la
locul omului de ştiinţă. Căci n-am plă-
tit ce-am plătit, ca să văd cum se iscă
şi creşte dihononia între noi, ci ca să
ajung şi eu, odată şi odată, să dau ce
e mai bun în mine, să mă reîntîlnesc
cu partea nobilă din mine, cu partea
creatoare.

CONSTANTIN : Nu mă duci tu pe mine.
N-ai să mă faci să cred că vrei să-ţi
salvezi opera, cînd în fond umbli să-ţi
aperi pielea. Şi mai pozezi în Galilei.

CONRAD : Aici repetăm toţi pe Galilei.

EDUARD : Numai că nu în realizări ;
cel puţin unii...

CONRAD : Nu oricui îi este dat să fie
geniu.

EDUARD : Dar numai geniul este îndrep-
tăţit la compromisuri.

ALEC : Păi, dacă compromisul este cri-
teriuul geniului, înseamnă că, dintre noi,
tu eşti mîntea cea mai răsărită.

EDUARD: Știi prea bine că nu m-am compromis mai decît voi.

ALEC: În sfîrșit. Recunoaște și el o dată că nici ca geniu nu e deasupra noastră.

CONSTANTIN: Iarăși paradoxuri. Mai bine rămînei cu aforismele tale în literatură. De ce n-ai stat să scrii pamflete în revistele pariziene? N-ajungeai unde ai ajuns.

ALEC: Unde-am ajuns? Am decăzut cu voi odată. Sintem cu toții una: cu toții am spus *da*.

CONRAD: Nu toți. Mai este unul care nu s-a rostit încă.

EDUARD: Nu-ți face procese de conștiință. Nici cuvîntul pe care-l aștepti n-o să fie o negare.

ALEC: Dar dacă totuși...

EDUARD (*rău*): Tu ce-ai vrea? Da ori ba? De cine te temi mai mult? Știu: de Hristo. Dar de care? De cel ce-ar putea sta de partea ta? Ori de cel ce te-ar condamna? Te temi. De ce? De un da sau de un nu?

ROBERT (*cinic*): De un nu, nu are a se teme. Așa ceva nu s-a mai pomenit în Diamonda.

ALEC: Și totuși, trebuie să apară. Înebunesc la gîndul că o să văd ușa aceea deschizîndu-se și lăsînd să intre un om. Un om întreg. Care va putea contempla mutrele a cinci lași și a unei lichele.

CONSTANTIN: Tu te-ai găsit să mă insultî? Mai cîntărește-ți vorba. Că și așa ai ajuns destul de jos.

ALEC: Iarăși eu? De ce mereu eu și numai eu să fiu tîrît în mocirlă? Că nu văd să fi ajuns mai prejos decît voi.

CONSTANTIN: Mai prejos, nu: tot acolo...

EDUARD: ... unde ai ajuns și tu, prea stimată jude moral.

ALEC (*intr-ale lui*): Eu am avut motive... Am făcut-o din...

CONSTANTIN: ... din frică.

ALEC: Tot de mine te legi. Mai vezi și de el. (*Arată pe Conrad.*)

ROBERT: Pe el lăsați-l. E familist.

CONRAD: Eu pot trăi și altundeva. Nu numai în Diamonda.

CONSTANTIN: Poate. Dar numai într-un castel ca ăsta. Dar anonim, printre anonimi? Nu cred să-ți convină.

ALEC: În sfîrșit, o judecată la care te îndreptățește deplin viața ta de ascet. Și acu, gata. Ai făcut și tu ce-am făcut noi.

CONSTANTIN: N-am făcut ce-ați făcut voi.

ALEC: Ai semnat și tu.

CONSTANTIN: Da, dar din convingere. ALEC: Atunci ai atins performanța maximă. Ai coborît treapta cea mai de jos. Fiîndcă noi n-am renunțat decît la jumătatea conștiinței noastre. Tu ți-ai lepădat-o toată. Și mai vii și ne ceri socoteală de jumătatea pe care ne-o păstrăm.

CONSTANTIN: Eu sînt un om întreg. La mine da e da, nu e nu.

ROBERT: Atunci să fi spus *nu*, cu toată integritatea asta a ta. Te-aș fi stimat...

CONSTANTIN: Să fi făcut eu gestul pe care nu ai avut tu curajul să-l faci? Tu să fi zis nu, dacă așa credeai!

ALEC: Am spus da, ca și tine!

EDUARD: Chiar așa. (*Către Constantin.*) Ce zor ai să te tot delimitezi de noi? Am spus da cu toții. Sintem o apă...

Asumă-ți așadar și tu răspunderea. CONSTANTIN: Pe noi nu ne unește *acest da*.

(*Soneria; pauză încordată. Toți pornesc spre ușă ca la o execuție. Intră în fugă Eva.*)

EVA (*abia își ține răsufierea*): Al șaptelea...

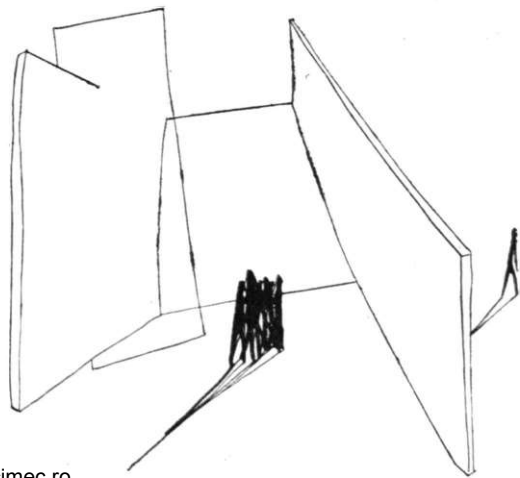
TOȚI (*în culmea încordării*): Al șaptelea?

EVA: Al șaptelea a spus: nu! (*Pauză.*)

ALEC: A spus nu! (*Scoate revolverul confiscat la începutul actului I de la Conrad; fuge spre alcov.*) Ați auzit? Vocea omului. Lăsați-mă! Păzea! (*Își apropie revolverul de timplă.*)

CONSTANTIN (*realmente singurii cu prezență de spirit, îi smulge revolverul din mînă*): Dementule!

CORTINA



In continuare, tabloul de la finele actului I. Se reiau ultimele replici.

CONSTANTIN (*smulgînd revolverul din mîna lui Alec*): Dementule! (*Alec intră în alcov podidit de plîns.*) Așadar, n-a avut încredere în mine! Nu mi-a spus că avea de gînd... Și... privirea lui... abia acum i-o văd limpede... Avea ceva... De-aș fi știut, mai aveam vreme să...

ALEC: Să ce? Să-l corupi? (*Îi întoarce spatele.*)

CONSTANTIN: După ce a intrat el, m-am reîntors în anticamera generalului. Aveam un pretext: uitasem acolo nu știu ce... De fapt, speram să pot auzi ce vorbesc.

EDUARD (*și el doborît*): Mai pe limba noastră... Ai tras cu urechea. Care va să zică, nici măcar copărtaş la putere nu ești! Un lacheu, și atît. (*Îi întoarce spatele.*)

CONSTANTIN: Ce-aveți cu mine? (*Sperînd înțelegere măcar din partea lui Conrad.*) Nu zău, ce aveți toți cu mine?

CONRAD: Acum — nimic. (*Îi întoarce spatele.*)

CONSTANTIN (*dezîndăjduit, lui Eduard*): Nici tu nu înțelegi, omule? Voi iam să-l apăr.

EVA (*sare la el*): Să-l aperi? Tu? De cine voiai să-l aperi?

CONSTANTIN: De consecințe. De firea asta a lui.

EVA: Mi-e silă de tine. Nu mai avem ce vorbi. (*Îi întoarce spatele.*)

EDUARD: Du-te, caracter imaculat, du-te unde ți-e locul. Ești omul generalului.

CONSTANTIN (*țipăt*): Și tu? Ce ești tu? Al cui ești? Ești copil de țîță?

EDUARD: Treaba mea. N-am să-ți dau ție socoteală. Mă am pe mine însumi pentru asta. Ori, dacă vrei, îi am pe ei: prietenii mei, pe Hristo, în primul rînd... Numai de-aș avea putere să-l privesc în ochi. (*Îi întoarce spatele.*)

ELEN (*intră buimacă*): Voi tot mai?... Și Hristo? Nu trebuia să vină și el? Nu l-ați chemat și pe el, după aceea?

ALEC: N-a venit. Ne-a purvenit însă răspunsul lui. A spus nu. Al șaptelea a spus: nu!

ELEN: Nu pricep. Cui trebuia să-i spuneți nu?

ALEC: Întrebă cui trebuia să-i spunem nu.

ELEN: Cui?

ALEC: Lipsei de omenie.

CONRAD: Elen dragă, de ce nu rămîi la tine? Du-te, zău; tu n-ai nimic de-a face cu toate astea...

ELEN: Cu lipsa de omenie? Așa e. Nîmic. Nici acu trei ani cînd am vrut să scriu un memoriu...

CONRAD: Haide, draga mea, lasă-ne. Avem de luat o decizie într-o problemă de mare, de foarte mare importanță. Și tu vii mereu și ne tulburi cu istoria asta veche.

ELEN (*se pare că știe mai mult decît cred ei*): Nu strică să-ți amintești din cînd în cînd; nu strică... (*Pleacă.*)

EVA: Dar de ce nu vine Hristo? De ce nu vine? Unde rămîne?

CONRAD: Trebuie să știi mai bine.

EVA: L-am văzut doar pentru o secundă. Atît. Cînd ieșea din palatul generalului. Mi-a spus să revin aici, că vine și el — că n-o să-ntrîzie.

CONSTANTIN: Atunci e-n ordine. O să sosească. Liniștiți-vă.

ALEC: Mi-e greață de vorbele tale. Serbede, goale de orice pasiune... Pasiune zic? Tu și pasiune?! Tu nu ești om ca mine, ca noi, ca oamenii; tu ești plămădit din alt lut. Și nu un sculptor poet, cu inimă înflăcărată, te-a văzut proiectat ca o nemaivăzută statuie. Ai ieșit, pur și simplu, în serie dintr-un atelier de marionete.

CONSTANTIN: I-ai vorbi și lui așa, dacă ar fi aici? Nu eita: dintre noi toți, eu îi semăn cel mai mult.

EVA: Dumnezeuule... Unde-o fi? De două ore de cînd...

ALEC: Ce două ore, copila mea? De douăzeci de ani... Țineți minte spectacolele noastre studentești? El juca pe Antoniu. (*Lui Constantin.*) Tu — de pe atunci încă — pe Brutus...

EDUARD: Și a rămas pînă azi ce-a fost: roman. Ultimul roman.

ROBERT: Modelul lui a fost dintotdeauna Giordano Bruno. Nu Galilei. Nici-decum Galilei.

CONRAD: Cuvintele sînt de prisos. Ne aflăm în fața unui exemplu rar de omenie!

EDUARD: Iar noi stăm muți. Nu știm ce să răspundem.

ROBERT: Dacă nu știi, taci; taci și te închină lui. El n-are nevoie să-și acopere nimic rușinos sub faldurile cuvintelor zornăitoare.

ALEC (*teatral*): Unde e cronicarul care să imortalizeze luptele secolului: tragedia savantului; a savantului care fabrică arme, dar el însuși este dezarmat...

CONSTANTIN: Înțeleg. Vă încântă gestul lui Hristo. Dar recunoașteți că este un gest nesăbuit. (*Lui Alec.*) Ascultă, prietene...

ALEC: Eu nu ți-s prieten. Prieten îmi ești dacă ești om, și prieten al omului, ca Hristo...

EVA: ... care e bărbat...

ROBERT: ... care nu se ascunde după paravanul diplomației, și a pornit deschis la luptă...

EDUARD: ... care nu ține să salveze numai creația, ci și cinstea creatorului, în fața lumii...

CONRAD: ... care a știut să ne fie exemplu...

CONSTANTIN (*răvășit de corul elogiilor*): ... care a trădat. (*Liniește amenințătoare.*)

ALEC: Cine a îndrăznit să rostească cuvântul trădare?

CONSTANTIN (*simte că a depășit măsură*): Mă rog, fără să-și dea seama. Oricum, e un trădător.

ALEC: Tu ai obrazul să vorbești? Tu ești trădător.

CONSTANTIN: Cum vorbești cu mine, Alec? Abia acum zece minute te-am împiedicat să mori.

ALEC (*sincer*): Și asta a fost un soi de trădare. Să condamnî la viață pe cel ce-a vrut să-și răscumpere dezonoarea... Îmi propui să trăiesc în continuare, să trăiesc viața mea murdară. *Aici* m-ai trădat. Eu n-am curajul să trăiesc. Să mă uit în ochii celui ce-a trezit în mine pe Alec — cel de odinioară...

EDUARD (*și el sincer*): Mi se părea că secolul nostru nu e făcut pentru martiri. Aș fi vrut să mă realizez încă în viață.

CONSTANTIN: V-a luat mințile.

EDUARD: Ne-a readus la noi înșine.

CONSTANTIN: Dar nu vă gândiți că i s-ar putea intenta un proces...

EVA: Proces? Despre ce fel de proces bombăne asta?

EDUARD: Hai, du-te, du-te. Și dă-i generalului sugestia asta cu procesul. Că, vezi doamne, fără tine nu i-ar trece prin minte.

CONSTANTIN: Am spus-o doar aici, între noi. Dacă raza încape în mîna dușmanilor...

ALEC: Acolo a și-ncăput: e-n mîna noastră.

CONSTANTIN: Ei, dacă-i așa, atunci puțin îmi pasă cum îți pui cenușă pe cap. Dacă, în adevăr, crezi că ai păcătuit față de omenire, n-ai să rezolvi nimic cu vorbe umflate. (*Îl imită.*)

„Unde e cronicarul care să imortalizeze luptele secolului?“... Îți spun eu unde. Secolele trec la nemurire prin de-alde mine și de-alde Hristo: prin oameni integri și prin trădători. Fiindcă, oricît de dureros ar fi, el este un trădător. Iar trădarea nu-i decît reversul virtuții.

ALEC: Care însă, dintre voi, este fața și care reversul? Asta o va decide timpul.

CONSTANTIN: Ferice de voi. În ce vă privește, a decis. El, cel puțin, s-a păstrat credincios sieși.

ALEC: Ei taci! Te plecî în fața trădătorului?

CONSTANTIN: Nu mă plec. Am și eu șira spinării inflexibilă. Poate asta mă apropie de el.

ALEC: Dracu să te ia. Hotărăște-te odată... Ce e Hristo? Un om integru sau un trădător?

ROBERT (*către Alec, incet*): Ești beat!

ALEC: Și ce dacă? Unii beau să uite, eu ca să-mi amintesc. Beau fiindcă nu-mai beat îndrăznesc să fiu eu însumi — cel ce nu mai sînt, cel ce-am fost... Beau fiindcă băutura trezește în mine dragostea de om. Mă uit la tine. Nu mă mir că ești singurul antialcoolic între noi. Beau fiindcă în abureală mă regăsesc; fiindcă numai în starea asta reînvie în mine Alec de altădată, cel care nu se înmormîntase încă în cocina asta diamantină.

EVA: Terminați... terminați odată. Nu mai pot! Mă duc să-l caut. Să-l aduc.

CONRAD: Stai cuminte, Eva. Știi bine că vine.

CONSTANTIN: Lasă, Eva. Mă duc eu.

ROBERT: Va fi nespus de bucuros să te vadă.

CONSTANTIN: Orice-ați zice, mă prețuiește mai mult decît voi.

EDUARD: Fiindcă nu te cunoaște încă. Fiindcă nu știe în brațele cui te-a împins firea ta statornică.

CONSTANTIN: Așa cum pe tine, firea ta oscilantă.

ROBERT: Bine, du-te... du-te.

ALEC: Chiar așa. Du-te. Fii decis, ca de obicei, diplomat ca Robert, calm ca Eduard, respectabil ca și Conrad...

CONRAD: ...dement ca tine!...

ALEC: Așa! dement ca mine. Și-n chipul ăsta, vei putea reprezenta cu adevărat, singur, micul nostru clau.

CONSTANTIN: Datoria mea este să-l caut, să-l conving, să-i întind mîna la nevoie. (Pleacă.)

CONRAD: Aici se găsește mereu cîte ceva să te bage la apă, și apoi să-ți întindă mîna să te scoată din ananghie. (Intră Elen.)

ROBERT: Penibil tip. Dar, la urma urmelor, e singurul, în constelația de față, în măsură să pună o vorbă în interesul lui Hristo.

EVA (innebunită): De ce să pună o vorbă? Ce i s-a întîmplat? Ce i se întîmplă? Îmi ascundeți ceva. Voi știți ceva, știți ce consecințe...

ALEC: De unde să știm? Am făcut vreodată vreun gest care să aibă repercusiuni?

ELEN (nu pare deloc buimacă): Se întîmplă ceva cu Hristo? Trebuie salvat?

ALEC (îi pune mîna pe umăr, foarte cald): Nu-ți fă griji. El n-are nevoie de sprijinul nostru. De sprijinit a sprijinit el pe alții... Și pe tine... Atunci, știi tu, cînd eu, înaintea oricui, greșisem atît de mult față de tine...

ELEN: De ce să răscolim trecutul? E o istorie veche, vorba lui Conrad. Veche...

ALEC: Toată viața nu e decît repetarea unor istorii vechi. Și istoria de azi este repetarea istoriei de acum trei ani ... cînd am ajuns să legăm formula omega și cînd tu, Elen, ai conceput acel memoriu... Fiindcă se vedea clar, de pe atunci, că raza noastră va sluji la o ucidere în masă.

EDUARD: De pe atunci? Eu știam mai de mult că miliardele nu se vărsau pentru viață.

ALEC: Tu o știai dinainte?

EDUARD: O știam. O știm. O știm de o mie de ani; de o sută de mii de ani: de cînd e lumea lume, știm. De cînd celulele creierului ne-au devorat instinctele. De atunci știm cu ce preț progresează omenirea. Și uite, progresează... Progresează. Fiindcă omul, la stîlpul infamiei de care a fost legat, și-a îndreptat șira spinării. Dar și-a îndreptat-o. Și roata a fost axată în jurul pămîntului de niște mădulari strivite, și pornită de un vînt iscat de suspine... Și uite, se învîrtește și duce lumea înainte. Și, de-om ajunge într-o bună zi pe vreo planetă, departe, tot

o energie pămînteană ne va da brînci. Poate, energia unei explozii apocaliptice... tot ce se poate. Căci o forță blajină nu duce pînă la stele. Cercetez natura. Sînt insensibil ca ea, ca natura, care n-are o lege rea, spre a despica coaja lumii, și o lege bună care să-i croiască drum spre aștri. N-are decît o lege, una singură: legea naturii. Așadar, n-am de unde alege: eu însumi sînt alesul. Eu... Noi trebuie să ajungem pînă la stele... Asta, de cînd Abel a murit de mîna lui Cain, pentru ca prin asemenea fii ai lui Adam să prospere umanitatea. De atunci știm că și raza noastră — rază dătătoare de viață — o dobîndim din partea istoriei, drept compensație, drept adaos la crimă. Am știut asta. Și uite, am acceptat. Nu atît de dragul razei, cît de dragul necesității istorice; sau, dacă preferi, al destinului. De aceea, Elen, nu am fost de partea ta, nu ți-am sprijinit memoriul. Mii de raze străbat în lung și-n lat viața noastră, nici una nu poate fi stinsă cu un strigăt. Dacă protestul tău ar fi izbutit atunci să stingă cumva raza neagră, s-ar fi pierdut și raza de diamant în cenușă. Nu te-am sprijinit, Elen, și nu-ți cer iertare. De vreme ce nu poți construi decît pe ruine, eu mă cațăr pe ruine să construiesc...

ELEN: Așa te-am cunoscut. Bine că nu ai nevoie să te absolve nimeni; și mai ales eu.

ROBERT: Dar am eu nevoie. Și-ți cer iertare — și pentru fratele meu. Dacă este să ne amintim acum de lucruri de atîta vreme știute — de o mie, de o sută de mii de ani, de cînd e lumea lume —, atunci să ne amintim. Din vremea în care ne împiedicam în hățiturile de junglă, am învățat să întindem capcane în folosul nostru; din vremea în care ne-ncolăceau încă lianele și am deprins meșteșugul de-a împletici frînghii, știm că firul sortii are două capete — unul, lațul, cu care lumea îmi leagă mie mîinile, și altul, pe care-l arunc eu asupra lumii ca să înhaț ce mi se cuvine. Om liber, cu adevărat, este cel ce știe să arunce lasso-ul și cu mîinile legate; cel ce, cu o nemărginită răbdare pîndește momentul potrivit; cel ce, cu șiretenie nemărginită, vine în întîmpinarea țelului... Dacă am o scuză față de tine, asta mi-e scuză. Numai că, vezi, tu n-ai de ce să mă ierți, fiindcă eu n-am aruncat nici un lasso; nici n-am în-

cercat măcar să arunc. Dimpotrivă. Chiar și atunci când ai strigat după ajutorul meu, am stat numai la pîndă, am luat-o pe ocolite. Nu te încrede în mine, Elen. Drumul drept e poate primejdios de abrupt, dar la ce folosește ocolul, dacă ocolești însuși țelul? Nu te încrede nici în șiretenia mea. Am tot pîndit și pîndit momentul oportun și am scăpat din vedere momentul libertății. N-am pus umărul să te ajut, să dau aripi protestului tău, pentru a ajunge în lume. Iartă-mă! mi-am menajat ziua mea de mîine, nu viitorul! M-am zbatut atîta ca libertatea să nu ajungă a se îneca în sînge, că am sfîrșit prin a o îneca în noroi.

ELEN: De ce te frămînti? Pe atunci îți *pierduseși* vechile tale legături de sîngă.

ROBERT: Ei și? Puteam să le caut, chiar așa, rupt de ele.

EDUARD: Ori, de care te-ai rupt tu?!

EVA: Asta nu. Tata ține și astăzi neșpus la Robert. Întreabă mereu de el, cînd dau pe-acasă. Și întotdeauna se miră că el, numai el, n-a primit pînă acum nici un premiu. Mare încredere avea tata în el!

ROBERT: Astea-s copilării, Eva. Aiurezi. Ce-are de-a face discuția noastră cu faptul că am fost acu douăzeci de ani, ca student, la voi în gazdă? Că mi te așezai în brațe și-ți număram ștelele? Ce ne mai leagă de vremile acelea, de oamenii care eram pe atunci?

EVA: De te-ar auzi tata, s-ar supăra foc. Ține atît de mult la tine!

ROBERT (*strigă*): Tocmai de aceea; nu vorbi anapoda.

ELEN: Măi, dar nervoși mai sînteți! Ce-i cu nervii ăștia pe voi? N-o fi din cauza aerului închis? Hai să deschidem fereastra, să ne invadeze veselia de-afară. Poate nu ne-om mai simți ca într-o cetate asediată.

ALEC: Exact, ca-ntr-o cetate asediată. Ne asediază mulțimea și ne cere socoteală. Ce-am făcut cu ziua ei de mîine, cu fericirea, cu sănătatea ei? Iartă-mă, Elen, dar dacă e vorba de greșit, nimeni mai mult decît mine n-a greșit față de tine.

ELEN: Vai, Alec: tu? Dar tu erai, pe atunci, director. Ai luat parte la discuțiile ce s-au purtat la general. Cine altul putea să ne dea de veste?

ALEC: Și cine altul putea să te inducă în eroare? Gîndeam să-mi redobîndesc

prin tine integritatea vieții. Integritatea care, odată pierdută, nu o mai redobîndești: nici cu luptă, nici cu tertipuri. Căci, de o mie, de o sută de mii de ani, de cînd e lumea lume, știu că nu există decît o singură libertate — a ideii. Care nu se supune nimănui și nu ascultă de nimeni, ci își croiește singură și căile și legile. Dar care poate cădea și ea robită, cînd pătrunde în universul necesității. Așa a căzut și cugetul nostru în robie, învățînd a se smeri. L-a învățat necesitatea să se smerească. Și așa a ajuns să ne amenințe. Cum voi ai tu, Elen, să te împotrivești? La ce ți-ar fi folosit? Nu raza morții ne amenință. Ideea mutată într-o energie străină — ea ne amenință. Conștiința noastră vrăjită. De aceea, te-am abandonat cînd ai fost la ananghie; nu pentru că m-ar fi înfricoșat — o, nu pentru asta —, te-am trădat. Nu fiindcă m-au amenințat, nu din lașitate. Cum să mai fii curajos cînd ți-ai pierdut libertatea? Tu îți închipui că m-am făcut vinovat față de tine abia acum trei ani, îmboldindu-te să protestezi, să scrii memoriul acela care n-a fost decît un soi mai eroid al înrobirii. Te trădasem mai de mult: de cincisprezece ani, de cînd n-am știut să aleg libertatea, de cînd n-am avut tăria să îngrop în mine raza noastră cea fără prihană. Acu, ce-aș putea face? Să evadez? Unde? Oriunde aș fugi, de condiția umană tot nu scap. Să mă refugiez în junglă, ca un pitecantrop cibernetice, și să aștept acolo să mă ajungă din urmă raza voastră? Să mă întorc, ca un om de știință antropofag, în laboratoare și să-mi continuu munca pînă mă stinge propria-mi rază? Ori poate să-mi pun capăt zilelor? O, mi-am pus libertatea la licitație; poate oi afla dincolo, un alt soi de libertate. Atît numai că, pe tărîmul celălalt, nu-mi pot refugia și raza. Nici moartea nu-mi poate răscumpăra conștiința vindută. Ce să fac deci? Învață-mă, Elen, ce să fac? Nu vezi tu? Nici să trăiesc, nici să mor nu mai pot. Orice întreprind iese anapoda. Cu toate că, de felul meu, nu sînt rău. Nu-i așa că nu sînt rău? Recunoaște.

ELEN: Nu ești, Alec. Nu ești.

ALEC: Mă iartă — mă uit la tine și mi se frînge inima.

ELEN: Nu mă compătimi. Nu sînt de compătimit. Mulțumită lui Hristo.

CONRAD (*lui Alec*): Mă... Mi-ai luat pistolul. Unde l-ai pus?

ALEC: E în mâini bune, mi l-a luat Constantin.

CONRAD (*Elenei*): Nu mă privi așa. Pricepe, te rog, pricepe că nu de dragul puterii te-am sacrificat. Fiindcă știu, știu de o mie, de o sută de mii de ani, de când e lumea lume, știu că stăpînind materia nu stăpînești și lumea. Te-am sacrificat — a fost nevoie — pentru o biată existență, pentru niște condiții mai bune de muncă. Nimeni, înaintea noastră, n-a fost ca noi. Cu cît ne vedem mai stăpîni pe materie, cu atît ne simțim mai puțin stăpîni pe noi înșine. Astrologul ducelui pătrundea, singur el, taina stelelor; cu o lunetă de doi bani îți descifra mii de taine ale naturii. Și ducele, odată ajuns „general”... iată, e nevoie de milioane și milioane; pentru a dobîndi rezultate derizorii; căci astronomul generalului e mai prejos de sărman astrologul care-ți ghicea viitorul. Genialele noastre izbînzii ne-au măcinat geniul, și iată-ne devastată și fărîmițată, noi micii acționari ai unei societăți pe acțiuni, cu răspundere limitată a științei. Nu puteam să-ți stau alături, Elen. Eram de pe atunci aserviți. Temători că vor pune peste noi niște tehnocrați — cea ce ar fi fost cumplit. De aceea am greșit față de tine. Și e groaznic că am greșit. Te-am renegat. Și tot încerc de atunci să-mi dau explicații, să-mi dovedesc că nu sînt necinstit, că am vrut binele, că nu eu, ci istoria este răspunzătoare, de vreme ce raza se și poate lipsi de noi, în acest secol în care nu e nevoie să fii geniu ca s-o aprinzi. Niscai energii inflamabile la focul banilor o pot face la fel de bine. În halul în care am ajuns, și sclavii pot dibui asemenea rază. Dar dacă e așa, îmi ziceam, tot e mai bine s-o aprind eu. Eu slujesc raza; servii, numai pe general. Așa fiind, m-am hotărît să nu admit să ni se pună-n frunte niște barbași ai tehnicii, niște străini. Și în adevăr: n-au fost trimiși străini; am fost numit director. Și am pornit astfel să slujesc razei. Am scăpat ceata noastră de paralei cu prețul jertfirii tale. Așa am cîștigat încrederea generalului și am putut să-mi văd zelos de muncă. Mai tîrziu, acțiunea de sabotaj pe care am zădărnicit-o și restul — chestiunea de azi — le știți și voi... Ce să mai lungesc vorba? M-am pretat la toate, în temeiul unei

convîngeri etice totuși: ca splendida noastră rază să nu încapă pe mina slugilor. Și acu la spartul tîrgului, văd că am lucrat mai slugarnic decît slugile înseși. Ce-am făcut? Ajută-mă, Elen; mă prăbușesc.

ELEN: Prăbușirea e apanajul celor puternici. Slăbănogii își duc traiul de parcă nu s-ar întîmpla nimic. Vegetează...

CONRAD: Să mor deci! Să-mi trag un glonte?

ELEN: Vai, dragul meu, ce tot vorbești? Dacă există printre noi careva înrudit cu moartea, sînt eu. Fiindcă nu sînt în stare să-mi împrumut echilibrul sufletec de la ordinea insensibilă a universului... (*către Eduard*) cum o faci tu. Și fiindcă nu sînt în stare să mă-nfrupt din capitalul omenirii, adunat din tocmeli, ca să mă căpătuiesc (*către Conrad*), cum ați face voi (*de data asta și către Robert*) dacă ați eșua. Eu nu-mi pot căuta tihna într-o libertate absurdă, acolo, pe tărîmul celălalt (*către Alec*), acolo unde crezi tu s-o afli. Eu am încetat de mult să încerc ceea ce încercați voi: să trăiesc, cînd e clar că nu se poate trăi; cînd nu-ți rămîn decît revolta și deznădejdea... Așa am ajuns să nu fiu decît un protest viu la tot ce există și nu se poate suporta. Personific eterna deznădejde a ceea ce ar trebui și nu se poate împlini. Sînt cea care, de fiecare dată, trebuie să moară, pentru ca generali să nu ajungă nici ei să trăiască în tihnă. Și pentru ca să nu amuțească conștiința celor ce slujesc splendidele raze. Pe mine mă uciideți voi în voi — de o mie, de o sută de mii de ani, de cînd e lumea lume... Eu sînt aceea pe care o duceți la moarte, ori de cîte ori vă întîmpină un moment decisiv; ca să vă găsiți, prin mine, împăcarea... (*Pauză lungă; toți stau în jurul ei.*)

ALEC: Iartă-mă...

CONRAD: Iartă-mă...

ROBERT: Iartă-mă...

EDUARD (*își înfrînge rezistența*): Iartă-mă.

ELEN: Nu vă-nțeleg. Veniți-vă în fire. V-am cerut eu, v-am silit eu să-mi cădeți în genunchi? Dacă simțiți nevoie de iertare, atunci cereți-o lui Hristo...

CONRAD: Așa e. Și atunci, tot el, singur, s-a expus pentru tine.

EVA: Oh, de ce nu vine? De ce nu vine să ne silească a ne privi în față propria-ne ticăloșie?

ROBERT : De ce nu vine să ne oblighe la luptă, la lupta de care am fugit ?
ALEC : De ce nu vine ? Ce i s-a întâmplat ? Unde ai dispărut, Hristo, sărman naiv, ce ți-ai riscat libertatea pentru ca numele nostru să intre nepătat în istoria științelor ?

EVA : Ce vorbești ? Cum să-și fi riscat libertatea ?

ELEN : Trebuie să vină, trebuie să... (Se aude o ușă, apoi pași grei. Toți sar la ușă.)

TOȚI : Al șaptelea ? !

CONSTANTIN (intră) : Nu el. Eu.

EVA : Și cu el ce-i ?

CONSTANTIN : Nu-i.

EVA : Nu-i ? (E cît pe-aci să leșine.)

ROBERT : Eva, ce-i cu tine ?

ELEN : S-o ducem la mine. (Elen și Robert o scot afară.)

ALEC : Vorbește odată, omule !

CONSTANTIN : Am fost la palat. Nu e. A plecat de acolo de două ore. Nici acasă la el nu-i.

ROBERT : Atunci ?

CONSTANTIN : Nu-i de găsit nicăieri.

EDUARD : Atunci nu ne rămîne decît să mergem cu toții la general... Să-l întrebăm unde e. Chiar dacă a săvîrșit o...

ALEC : N-a săvîrșit nimic. A zis : nu. Atît. Era dreptul lui. Asigurat de Constituție. Și să uzezi de dreptul acesta...

EDUARD : ... Poate duce la arestare, dar nu e nicidecum un motiv...

ROBERT : Pretexte... se găsesc oricînd...

EDUARD : N-o să admitem... Și apoi, cum de-a dispărut așa deodată ? Doar nu l-o fi ridicat chiar din anticamera generalului !

ALEC : Că nu puteau să-l ridice pe drum ! ? Se jenează ? !

CONRAD : Atunci ? Să stăm cu mîinile în sîn ? Dar foruri internaționale nu există ?

EDUARD : Cine, naiba, a descoperit, la urma urmelor, nenorocita aia de rază ? Nu noi ? Ce-și închipuie generalul ?... Că are de-a face cu niște anonimi ? Dacă e pe-așa, putem răscoli într-o secundă întreaga opinie publică.

ALEC (inflăcărat) : Las' că-i reîmprăpătăm noi memoria acestui domn. Îi aducem noi aminte că trăiesc și în zilele noastre un James Franck, un Leo Szilard, un Bertrand Russel...

ROBERT : Nici o grijă. Mă explic eu cu soldătoiu' ăsta ; îi arăt eu cine sînt adevărații generali ai lumii.

ALEC (ca mai sus) : Fiindcă acum s-a zis ; nu ne mai plecăm. Îi punem imediat în față — reziliat — contractul...

ROBERT : Stai, nu te avînta ; nu se recurge imediat la agresiune. Înainte de a comanda foc, se-ncercă tratative..

ALEC (ricănînd) : Just ! Înainte de a comanda foc, închei pacte de neagresiune !

EDUARD : Lasă glumele. Să formăm o delegație !

ROBERT : Așa. Și o conduce Constantin.

CONSTANTIN : De acord. Fiindcă, dragii mei, am fost și eu înșelat. Am dispus de rază, în calitate de proprietar al ei, nu de umil serv al generalului. Și sînt decis să-l fac să vadă și în Hristo un proprietar al razei, nu un supus răzvrătit. Asta-i prea, prea ! Să-l convingă, mă rog ; sau să-l lase să-și expună pe larg punctul său de vedere. Și asta e admisibil ; ori să se sfătuiască cu noi — nu ? Eu cred în hotărîri luate de bunăvoie, nu în acte silnice.

ROBERT : Crezi că e recomandabil un asemenea ton ? Generalii sînt răcani, nu filozofi. Noroc că pe al nostru l-a învățat timpul să fie măcar politician. Trebuie să-i explicăm — să-i explici — că-și face lui rău dacă ne jignește pe noi.

CONRAD : ... că situația stă astăzi altfel... că ar fi împotriva propriilor lui interese, dacă s-ar afla că între stăpîni și făuritorii razei nu există unitate.

ROBERT : Să-i atragi atenția că nu e momentul potrivit să se dedea la silnicii.

ALEC : Să-i spui... ce, e într-o ureche, de i-a venit să facă un martir din adversarul lui ?

EDUARD : Mai domol, mai domol. Trebuie să-i explice că pentru Hristo răs-pundem noi ; să-l lase pe seama noastră.

CONRAD : ... și că raza, orice s-ar întîmpla, nu o va fabrica decît tot cu noi. Iar noi — ce să înfrumusețăm lucrurile ? — i-o fabricăm mai bine decît... Să-l facem — ce mai ? — să înțeleagă că nu sîntem chiar în mîinile lui, atîta timp cît raza e în mîna noastră...

CONSTANTIN : Eu nu conduc delegații de cerșetori. Nu șantajezi și nu mă milogesc. Sînt de acord cu ce sînt de acord ; nu mi se pare ceva drept, protestez.

ROBERT : Ești pur și simplu nebun. Și la fel de căpătinos ca Hristo. O copie ceva mai proastă.

CONSTANTIN : Eu cînd întind mina,
o întind pentru dreptate, nu pentru
pomeni.

ROBERT : Numai că, vezi, momentul nu-i
al dreptății.

CONSTANTIN : Atunci nu conduc de-
legația. Renunț. S-o conducă Conrad.

CONRAD (*toți se uită la el*) : Mi-e pe-
nibil — dar refuz. Trebuie. Nu mă pot
pune într-o situație...

ALEC : Ce situație ?

CONRAD : Cum să spun... ridicolă. La
o adică, de ce să punem carul înaintea
boilor ? Generalul e perfect lucid. Știe
ce vrea. Are nevoie de niște savanți
cîștigați la cauza lui, în cel mai rău
caz, de savanți docili sau prăbușiți.
N-are nevoie, dar deloc, de morți și de
martiri. Și, la urma urmelor, de unde
sîntem noi așa siguri că umblă să-l
pedepsească pe Hristo ?

ROBERT : În adevăr. De unde certitudi-
nea asta ? Nu e exclus ca, în timp ce
noi ne frămîntăm aici pentru libertatea
lui, el să o fi luat creanga prin oraș,
ori să se fi înfundat în vreo circumă...

CONRAD : Întocmai. Imaginați-vă o scenă
ca asta : noi ne înființăm cu o
falcă-n cer și una-n pămînt la acest
om de mare concepție, și el, cu bine-
cunoscuta lui eleganță, ne dovedește că
ne purtăm ca niște ținci cu caș la
gură... Căci, să judecăm bine. Ce are
el cu Hristo ? De unde să știe el pe
unde umblă ? ! A răspuns chemării, s-a
prezentat, și-a exprimat punctul său
personal de vedere, a plecat, a fost
lăsat să plece în bună pace. Iar el,
generalul, nu-i poartă nici un gînd rău.
Ce mutre vom face noi, în schimb ?
Vom sta acolo pleoștiți de rușine, ne
vom bâlbîi, ne vom compromite.

ALEC : Halal. Rezistență fără rezistenți.

CONRAD : Poate că nici nu e nevoie de
o delegație...

ALEC : Nevoie, nenevoie — n-are cine
s-o constituie... Tu să fii membru în-
tr-o delegație ? N-ai har.

ROBERT (*ricanează*) : Sau să faci tu
parte din ea ? (*Lui Eduard.*) Tu care,
azi, mi te-ai vîndut generalului pe un
fleac de scaun directorial ?...

CONRAD : Ce-ai spus ? N-am înțeles.

ALEC : Ce să mai înțelegi ? E clar. În
treaba asta nu ești chiar ageamiu. Ai
mai făcut-o și tu : cînd m-ai lucrat pe
mine, cu prețul sacrificării lui Elen.
Îți ardea să fii director. De ce nu
mi-ai cerut ?... Îți dădeam scaunul de
bunăvoie.

EDUARD : Nu vă e rușine ? Vă certai
aici pe posturi vechi și noi, în timp ce
Hristo și-a sacrificat totul.

ALEC : Ha, ha, acum îl ia în brațe pe al
șaptelea ; rivnește și la laurii lui. Vrei
să-i iei postul de martir ?

ROBERT : Pentru asta i-ar trebui măcar
fermitatea lui.

EDUARD : Omenirea e sătulă de aseme-
nea tipi fermi. N-are nevoie de mîn-
tuire ; s-a săturat de șirul de mîntui-
tori care au dus-o la dezastru. Ome-
nirea vrea să trăiască. Și cu asta,
basta.

CONRAD : Nu începeți, vă rog, nu înce-
peți din nou ! Nu-i acum momentul
să ne dezbinăm. E nevoie mai mult ca
oricînd să fim solidari.

ALEC : Uite cine se găsește să ne cînte
despre solidaritate ! Tu, care te-ai le-
pădat și de nevastă-ta...

CONRAD : Nu striga !

ALEC : Și de ce nu, mă rog ?

CONRAD (*calm*) : Pentru că cel ce strigă
nu prea are îndeobște dreptatea de par-
tea lui. Pe urmă, fiindcă trezești copiii ;
dormitorul lor e alături.

ALEC : Drăguții de ei ! Ei își fac liniștiți
și inocenți somnul, în timp ce tătucul
lor pune la mezat fericirea omenirii...
Am intrat eu, nu altul, după tine la
general. Să nu crezi că nu mi-a dat
amănunte despre felul cum te-a ade-
menit. Mai precis, ca să folosesc chiar
termenul lui, cum și cu ce te-a con-
vins. De ce nu te duci să povestești
copilașilor tăi ce ai primit azi de la
nenea generalu' ? Cum ai schimbat în
părăluțe de aramă epoca de aur a
omenirii ? Și, împreună cu mine, ei or
să te întrebe : pe cine onorăm acum
în persoana lui tătucu' ? Un domn
președinte, o excelență, ce ? Căci asta
ți-a promis. Portofoliul de ministru al
cercetărilor științifice.

ROBERT (*lui Eduard, încet*) : Îți dai sea-
ma, nu-i mare pricoseală fotoliul de
director. Țasta, vezi, Țasta a căzut mai
sus. De aceea, se vede, nu ți-a făcut
nici un reproș.

EDUARD : Nu mi-a făcut reproșuri,
fiindcă știe că la treburi noi se cer
oameni noi. Dar tu ? Cum de-ai ajuns
deodată așa de sigur de tine ?

ALEC : Exact ! Ei, dacă am ajuns aici,
hai să auzim. Ție ce ți-a promis ?

ROBERT : Mă rog, dacă vă interesează,
poftim ! S-a inițiat o comisie, o comi-
sie nouă. Mi-a oferit președinția noii
comisii. N-am luat deci postul nimănui,
n-am „lucrat” pe nimeni, după cum ve-
deți. E un post special înființat.

EDUARD (*cu dispreț*): Și îți ajunge ție atîta?

ROBERT: E chiar mai mult decît mi-am visat! Întîi de toate, am să lipsesc vreo doi ani din Diamonda; exact timpul necesar ca să fiți voi gata cu raza neagră; încet, încet, numele meu va fi înscris în istoria științei pe o pagină albă.

EDUARD: Mare scofală! Dacă e să-ți numărăm descoperirile, numele tău ar lăsa oricum o pată albă în cartea istoriei.

ROBERT: E mai plăcut, orice-ai zice, decît să mă știu trecut acolo, ca părinte al razei morții.

EDUARD: Și crezi cumva cu asta că mi-ai luat-o înainte?

ROBERT (*ironic*): Cum aș fi îndrăznit? Prioritatea e doar de partea ta. Tu ai fost arivist încă din stare embrionară. Mi-ai luat-o înainte cu cinci minute și treizeci de secunde!

EDUARD: La toate ți-am luat-o înainte; așa-i. Și-n alte cele, chiar cu secole. dragă frate!

ROBERT (*innebunit*): Mă sugrumai în pîntecul mamei. Mi te-ai suit pe spate, să fii cu un cap mai înalt. De aia, de aia... sînt ghebos... (*Pauză.*)

EDUARD (*subit, ricanînd*): Așteaptă să mă așez numai în fotoliul directorial; voi fi cu încă un cap mai înalt decît tine.

ROBERT: Ai să mai primești și cine știe ce nouă decorație, pentru cine știe ce nouă infamie...

EDUARD: Pe care ai s-o comiți de altfel deopotrivă cu mine; atît doar că tu n-ai să fii decorat!

CONSTANTIN: Bravo, felicitările mele.

ROBERT: Tu să taci, să taci! Uite-te în tine! Ce vezi?

CONSTANTIN: Intransigență!

ROBERT: Intransigența cu care te-ai vîndut generalului?

CONSTANTIN: Nu m-am vîndut, fiindcă n-am fost cumpărat!

ALEC: Ar fi trebuit să fie cel puțin nebuni, să te cumpere după ce li te-ai dăruit. Vezi, patriotismul nu se plătește. Pe noi au trebuit să ne cîștige, și ne-au și plătit pentru falsa noastră loialitate. (*Intră Elen. În focul discuției, ei n-o observă.*)

CONSTANTIN: Tot ce-i fals costă scump; ce-i autentic se găsește pe degeaba la orice colț de stradă. De-ați fi știut însă ce-ați vîndut! De-ați ști!

Că uite, nu există delegație. Nu e cine să se unească, cine să trateze! V-ați dat cu toții legați; v-ați lucrat unul pe altul!

ELEN: Care va să zică, nu vă aliați?

ALEC: Cine să se alieze? N-ai auzit? Ne-am lucrat unul pe altul; ne-am vîndut unul pe altul.

ELEN: Las' că se duce Eva. Acum s-a trezit. E dincolo, la mine.

ROBERT: În aripa cealaltă vrei să zici? Nu?

ELEN: Nu cumva ești acum invidios pînă și pe ... pe temnița asta?!

EDUARD (*ironic, spre Conrad*): Temniță? Dar ce se-ntimplă cu Elen? I-a pierit frica? Nu se mai ferește de dracul instalat în perete?

ELEN (*în culmea exaltării*): Instalată, ne-instalată — îi vorbesc oricum de ani de zile... Ajunge, ajunge... A sosit timpul să mai vorbim și ca oamenii... Dacă e instalat acolo, cu atît mai bine. Lui am să-i spun, am să i-o strig lui... microfonului instalat: Diamonda e o temniță, o temniță, o temniță!...

ALEC: ... Dar și temnițele au directori. Și pentru un astfel de post se luptă în această clipă ilustrul tău soț și Eduard...

ELEN: Știu. Am auzit!

CONRAD: Ce-ai auzit?

ELEN: Tot... Tot. Ce-a spus Constantin. Ce-au spus ei... Ce-au spus tu... Tot.

ROBERT (*ca un apucat*): V-am prevenit că ascultă la uși! Nu degeaba se foia pe aici.

ELEN: Abia acum mi-a fost dat să aud ce nu s-a mai auzit. Prin urmare, de aștia-mi sînteți! Fiare — lupi.

ROBERT: Și tu? Ce ești? Urechea generalului!

ELEN: Nu zău! Ei bine. Dacă-i așa, să nu te mire: mă duc la el. Acum, imediat. Să-i raportez ce am auzit aici. Știam că mă suspectați. De mult, de cînd cu afacerea Omega... Știam că mă socoteați agentul lui, că explicați scoaterea mea din cauză, scăparea mea, cu argumentul ăsta. Cu toate că lui Hristo am a-i mulțumii că am scăpat. Să fiu agentă... de unde pînă unde? Dar acum, fiindcă o vreți voi, am să fiu! Mă duc! Am să vă vînd, așa cum voi m-ați vîndut pe mine. Și am să-l salvez pe Hristo, așa cum m-a salvat el pe mine. Știți cite știu despre voi. Pe toate am să i le înșir generalului. Am să-i spun tot... toate!

CONRAD: Ce tot? Și asta, că te droghezi cu morfina?

ELEN (*pierzându-și cum pățul, îi dă o palmă. Consternare generală*): Și! Că morfinomană tot din cauza voastră am ajuns. De atunci, de când v-ați dezis de mine. De când m-ați zvrilit pradă singurătății, de când m-ați aservit groazei. De atunci m-am refugiat în morfina. Știu eu cine sînteti, n-aveți grijă. Știu cît vă poate pielea. Nu se vor ivi zorile și generalul va fi aflat ce trebuie să afle. Fiindcă vă vînd. Înțelegeți? Vă vînd, și-l răscumpăr pe Hristo. Deși mi-e rușine de oferta mea: că schimb șase cirpe, șase cirpe pe un steag!

(*Iese înnebunită din casă. Alec fuge după ea. Conrad, grăbit, iese pe ușa dinspre alcov, care duce la apartamentul lui de la etaj. Deschisă, ușa lasă să se vadă scările. Robert și Eduard rămîn împreună, într-un colț al încăperii. Constantin, singur, se duce agale în alcov, se așază la clavecin și începe să cînte.*)

EDUARD: O crezi pe Elen în stare?

ROBERT: Când e vorba de amanții lor, femeile sînt în stare de orice.

EDUARD: Ai căpiat? Birfa asta a fost dezmințită încă acum trei ani.

ROBERT: De atunci pînă acum a curs destulă apă pe gîrlă, ca să devină realitate. Dar în ce hal a putut să se aprindă! Ca pe vremea studentiei. Ții mînte?

EDUARD: Acum ți s-au năzărit istoriile de pe vremea lui Noe?

ROBERT: Nu sînt nici trei ani de cînd, din cauza ei, a amenințat cu greva.

EDUARD: Nu din cauza ei; din principiu.

ROBERT: Ce nu facem noi, din principiu? Din principiu sîntem și neprincipiali. Lucrăm din principiu, apoi tot din principiu renegăm rezultatele muncii noastre... Ne-nsurăm din principiu, tot din principiu trecem la adulter...

EDUARD: Nu-nțeleg exact...

ROBERT: Că Elen e în stare să distrugă tot.

EDUARD: Eu n-am de ce mă teme.

ROBERT: Îmi pare bine... Dar cu experiențele tale cum rămîne? Cu experiențele clandestine. Știe și generalul că tu, în laboratorul tău...?

EDUARD (*sare ca ars*): N-are de unde ști. (*Calm.*) Și la o adică, experiențele

acelea nu-s de natură să fie considerate neloiale față de stat.

ROBERT: Atunci e în regulă... Cu toate că știu cît de gingașă e situația ta la ora asta. N-a trecut nici măcar o zi de cînd ai înfiat raza morții... (*Liniste sepulcrală, prin care, la clavecin, străbate o Fugă de Bach.*)

EDUARD: Ești nebun. Ce tot îndrugi?

ROBERT: Știu bine ce îndrug. Eu nu sînt Alec. Eu nu arunc vorbe-n vînt. Lumea mea e lumea realităților. N-a fost greu să calculez că se așteaptă o schimbare.

EDUARD: Schimbare în ce?

ROBERT: În ordinea seriei în care tu ai să deții numărul unu. Dar vezi ce faci! Oppenheimer a fost tatăl bombei atomice, Teller tatăl bombeii cu hidrogen, iar tatăl razei negre, se pare, vei fi tu, în curînd.

EDUARD: Eu depind de formula Diamonda. De aici, oriunde ar duce drumul, fenomenul se păstrează același — cu două fețe...

ROBERT: Ei, dacă-i așa, cum zici, cu „două fețe“, atunci ești la tine acasă, nu-ți mai port grijă.

EDUARD: Spune-mi, Robert, simți reapărat nevoia să mă insultî? Oricum, și fără auditori?

ROBERT: Să-ți spun un secret, dragă frate. Mi se-ntîmplă să simt nevoia asta și cînd sînt singur.

EDUARD: Și de ce? Poți să-mi spui, la urma urmelor, de ce?

ROBERT: Poate din invidie. Ție ți-au mers toate pe roate în viață. Dacă nu o să ți se înfunde cumva acum... Elen mai poate fi în stare să aducă vorba și despre experiențele tale... Și atunci...

EDUARD: Elen nu știe despre ele; n-are de unde ști. Nu le știe nimeni, afară de...

ROBERT: Ei vezi? Afară de... de Hristo, nu? Atunci le știe și Elen. Nu te mai uita așa. Nu există secret pe care amantul să nu-l divulge, în intimitate, amantei!

EDUARD: Mai slăbește-mă cu povestea asta. E o calomnie murdară.

ROBERT: E pur și simplu o observație... Și Hristo (*cu invidie*) face parte dintre cei născuți în zodie bună. L-a păscut norocul și-n viață și la femei... Elen știe. Ascultă-mă pe mine. Știe tot... din intimitate.

EDUARD: Asta-i combinația ta. Dar să zicem c-ar fi așa cum spui. Ce ar de-

termina-o să divulge? În ce măsură l-ar ajuta asta pe Hristo? Nu-i logic...

ROBERT: Tocmai. Eu cred nestrămutat în lipsa de logică a femeilor.

EDUARD (*scos din sărite*): Atunci... atunci n-ar mai rămîne decît să mă duc acasă... sau la laborator? Mi-e plin sertarul de manuscrise. Ce zici? Sau să dau un telefon?

ROBERT: Nu atrage atenția asupra ta. Șezi liniștit. Dacă a vrut să te denunțe, te-a și denunțat... (*Rizînd.*) În schimb, eu, vezi, sînt calm. Pe mine n-are cu ce mă denunța. Despre mine se știe totul. Sînt de mult demascat. Pe mine asta mă apără, situația mea de „demascat“!

EDUARD: Poate de demascator. Ți-ai recunoscut legăturile de sînga. Ții foarte bine minte, atunci cînd...

ROBERT: De vreme ce am recunoscut, trebuia să dau și nume; nu era normal?

EDUARD: Ba da. Unul, dacă nu mă-nșel, a fost expulzat; altul a rămas fără catedră; era perfect normal. Și ei nici pînă azi nu știu că au fost victimele patriotismului tău...

ROBERT: Ăștia erau cunoscuți dinainte. Eu n-am făcut decît să-i recunosc. Iar pe unul, nici pînă în ziua de azi nu l-am recunoscut.

EDUARD: Fiindcă ești îndrăgostit de fiica lui...

ROBERT: Cum îndrăznești? Îți interzic! Îți interzic!

EDUARD (*speriat*): Iartă-mă... Mă gîndeam doar, atunci cînd a fost schimbată Elen, că tu ai propus-o pe Eva în locul ei.

ROBERT: Am propus-o drept recunoștință față de tatăl ei! Și tot din cauza asta am tăcut.

EDUARD: Ei, atunci e bine. Dacă în clipa asta generalul află de la Elen că n-ai spus tot? (*Rîde nervos.*)

ROBERT: Ce grijă îmi porți deodată, frate scump. Ce-ți veni? Te știam bucuros să scapi de o concurență.

EDUARD: Un constructor de mașini nu-i o concurență pentru mine. (*Prin fereastra deschisă intră o perdea de fum.*) Ce-i asta? Ce miroase? Arde casa!

ROBERT: Cum să ardă? (*Rîde.*) Arde opera vieții lui Conrad.

EDUARD: Nu pricep.

ROBERT: Faci pe prostul. Parcă n-ai mai fi ars hîrtoage de cînd te afli aci în Diamonda. Trîntește nevasta ușa

și pleacă amenințător la general... Ce să facă bărbatul? Nu-i la mîntea coșului să se apuce de...?

EDUARD: Da. Iată că trag și eu o dată foloase de pe urma spiritului tău scormonitor. Și crezi tu că ar avea ea tăria să-l... pe soțul ei?

ROBERT: Auzi întrebare! Dar el, cum a avut tăria să o... pe nevasta lui?

EDUARD: E adevărat... s-a dezis de ea, a lăsat-o să cadă. Dar n-a denunțat-o...

CONRAD (*intră*): De ce-ați deschis fereastra? (*O închide.*)

EDUARD: Te-ai pripit, prietene. N-avea rost. Nu cred că literatura ta de „sertar“ să fi conținut vreo filă atît de compromițătoare, pe cît de compromițător o să fie mirosul ăsta de hîrtie arsă, dacă vor veni să-ți facă vreo percheziție. Ce ești tu? James Franck? Ai redactat cumva memorii de natură să amenințe Diamonda cu vreun control internațional?

CONRAD: De ce? Se află cumva în sertarul cuiva asemenea memorii? În al cui?

EDUARD: Credeam că numai soția ta se ocupă cu astfel de... cum să le spun?... Nu știam că te interesează și pe tine.

CONRAD: Mă insulti în propria-mi casă?

ALEC (*intră dinspre stînga, puțin jenat, crezînd că s-a comentat absența lui*): Iată-ne din nou împreună...

CONRAD: Dar tu unde ai fost?

ALEC: Am dat o fugă pînă acasă, aveam unele treburi de pus la punct...

ROBERT (*ride*): Ha, ha. Ai avut măcar grijă să aerisești să nu miroasă a ars?

ALEC (*cu ironie amară*): N-am ars. Am rupt. Am rupt și am zvîrlit. Să plutească... (*Subit.*) Vai, a mai rămas un manuscris dubios... (*Se uită în jur.*) Un manuscris cu echivoc... Un manuscris ce s-ar putea răstălmăci. Să dau un telefon mamei?! Știe ea unde să-l caute...

CONRAD: Din casa mea, n-ai să dai nici un telefon. Nu-i destul că ai spălat putina, noaptea, ca un bezmetic, cuprins de panică...

ALEC: Eu? Nevastă-ta a spălat putina, cuprinsă de panică! Cine știe unde a fugit.

CONRAD: La general, în nici un caz nu s-a dus. O cunosc eu... S-a dus să vadă ce e cu Hristo.

EDUARD: Da, că Hristo e minor, nu găsește și singur drumul!

CONSTANTIN : O să vină. Și tare aş vrea să văd ce mutre o să faceți ! Cum vă veți lăsa ochii în jos de ruşine... (Intră Eva.)

ROBERT : Ruşine îi va fi lui de tine, că ți-a fost prieten.

EVA : Prieten v-a fost tuturor. Vă venea oricând în ajutor la greu...

CONRAD : Da, întotdeauna el ; binefăcătorul nostru — cel bun, cel puternic.

EVA : Aşa e. Cel puternic. Și ce-răi vrea ? Să-l umilești cu slăbiciunea ta ?

CONRAD : Poate. Eu, cel slab, să-l înfring pe cel puternic. Pe binefăcătorul nostru, care ne obligă cu actele lui și ne tot demonstrează ce înseamnă să ai caracter, ca să ne împingă apoi în câte o situație încurcată.

CONSTANTIN : Nu-i poți ierta binele ce ți l-a făcut...

EVA : ... lui și vouă tuturor. Oricând aveți pe inimă vreo taină, la el vă duceți și vă descărcați...

EDUARD : Acum nu mai avem taine. Acum totul e clar între noi ; șase da-uri contra un nu.

ALEC (lui Constantin) : Sau cinci da-uri, contra altui da...

CONRAD : Și o droaie de țicniți, unul împotriva altuia, în casa mea, întruniți după miezul nopții, așteptând de la un moment la altul să bată la ușă serviciul secret al generalului...

ROBERT : Adus de soția ta ; mai ales asta !

EVA : Cum, Elen a plecat ? Unde a plecat Elen ? Vai ce noapte... Ce noapte, Dumnezeuule... Zău, unde e Elen ? Unde-o fi Hristo ?

EDUARD : Or fi șters-o englezește împreună. Mai știi ?

CONRAD (il apucă de guler) : Ieși din casa mea, ieși. Ieși imediat...

EDUARD (calm) : Nu mă lași tu să ies... E nostim. Dacă mai țin încordarea asta — și o să țină — o să ajungem iar oameni ca odinioară... Dar să fim drepti : ce mai caut eu în casa asta ? Am fost dat afară, mă duc...

CONRAD : N-ai să te duci nicăieri... lua-te-ar dracu !...

EDUARD : Văzuși ?

CONSTANTIN : Voiati să stăpiniți materia și nu vă puteți stăpini pe voi înșivă, să vă păstrați demni...

EVA : Tu ți-ai păstrat demnitatea, n-am ce zice, dar ai travestit-o. Cam arată a servilism. Iar voi ați lăsat în plata Domnului — când i-a fost mai greu —

un prieten. Cinci bărbați, cinci capete luminate, cinci oameni... De nu v-ați mai ciondăni ! De v-ați împăca odată... De v-ați alia contra generalului !

CONRAD (ingrozit) : Contra cui ?

EVA : Pentru umanitate !

ROBERT : Pentru ... contra... chestiune de perioade...

CONRAD : În casa mea nu vreau să se alieze nimeni contra nimănui... Și mai ales nu contra generalului.

ROBERT : Dar cine vorbește de general ? De el ne pasă la ora asta ? de Elen ! De nevastă-ta ni-i frică. Asta e, dacă vrei să știi.

EVA : Iar ții să pui neapărat sare pe rană. Și în timpul asta piere un om, e în joc viața prietenului tău... Nu-l auzi ? Nu-i auziți strigătul de moarte ?

ROBERT : Liniștește-te, Eva. Pentru numele lui Dumnezeu, liniștește-te. Știm că e în primejdie, poate în mare primejdie, dar nu exagera... strigăt de moarte ! Știi tu ce este un strigăt de moarte ? Hiroșima !

EVA : Da ! Și de acolo, prin reacție în lanț, drumul duce direct aci, în Diamonda. Căci omul dezintegrat este de o sută de ori mai periculos decât atomul dezintegrat... Iar noi, noi sîntem dezintegrați. Și tu... și tu... și tu... Unde e singurul om integru ? Unde e al șaptelea ? (Zgomot dinspre ușa de intrare ; toată lumea fuge la ușă.)

TOTI : Al șaptelea ?

ELEN (în ușă. Calmă, solemnă) : Nu el. Numai eu.

EVA : Și el ? Al șaptelea ?

ELEN : Al șaptelea ? ... Nu mai vine... niciodată...

EVA (innebunită) : A murit ?

ELEN : Nu. Trăiește. Dar nu vine, aici, printre noi. Ne trimite vorbă că nu vine. (Pe fața tuturor se vede o discretă ușurare.) Cu generalul, natural, nu m-am văzut... De fapt, nici n-am avut de gând să mă duc la el. Pe Hristo m-am dus să-l caut. Și l-am găsit.

EDUARD (cu sinceră îngrijorare) : Dar.. Dar unde dispăruse ?

ELEN : În masa anonimilor. Generalul l-a dat pur și simplu afară... Sau, cum să numesc ceea ce mi s-a întîmplat și mie — atunci ? Și-a dat, mă rog, demisia ; dacă asta vi se pare o formulă mai puțin dură...

ROBERT (ușurat) : I s-a cerut să demisioneze...

CONRAD (*idem*): Mă așteptam la mai rău.

ELEN: Nu mai are voie să lucreze în Diamonda.

ALEC: Mare-i lumea.

ELEN: O fi ea mare lumea, dar nu poate părăsi teritoriul Diamondei.

EDUARD: O să fugă, nu te teme.

ROBERT: Îl ajung din urmă. Mina generalului e lungă: se întinde pînă de parte...

EVA: Dar ochi să vadă mai departe de vârful nasului nu are. Fiindcă acum o să protestăm, o să declarăm grevă...

CONRAD: Nu provoacă, Eva. Și mai cu seamă, nu în casa mea.

EVA (*ironic*): Nici la tine nu se poate? Ziceai doar că ai ridicat și ai controlat parchetul, că ai dărimat pereții...

ELEN: Lasă, Eva. E inutil. El nu cere să-l salvați. Nu mai cere. S-a resemnat...

CONSTANTIN (*sincer*): Mă doare cumplit. Era un om de neînlocuit.

ELEN: Te înșeli. A și fost înlocuit. S-a și decretat înlocuirea. Începînd de azi. Toate funcțiile din care a fost destituit îi revin unui patriot, singurul: ție.

CONSTANTIN (*sincer revoltat*): Așa ceva n-am cerut... Protestez... Eu n-am rîvnit la asta!

ROBERT: N-ai rîvnit. Poate că ai meritat-o.

ALEC: Ai văzut? Ceea ce considerai tu patriotism, patria consideră numai loialitate! Și ești plătit — răsplătit — pentru ea.

EDUARD: Hai, ce mai stai? Fugi după plată. Du-te de-ți ocupă locul.

CONRAD: Du-te, du-te. Locurile libere trebuie ocupate. Împreună cu cele ocupate... Mă, hoț de cimitire.

EVA: Și dacă totul va decurge cum scrie la carte, tot tu ai să fii cel care, la mormîntul lui, ai să-i recîți și necrologul. La mormîntul, pe care tu, cu mina ta, i l-ai săpat... Ce om a pierdut azi știința! Vai!

ELEN: Ce aveți cu Constantin? Nu vă raliați împotriva lui, dacă vă arde de raliere. De-ați fi măcar capabili s-o faceți! El nu contează pe asta. Iată, vă transmit un mesaj. (*Scoate o scrisoare, apoi o hîrtie dintr-un caiet cu pătrățele.*)

CONRAD (*de parcă ar recunoaște hîrtia*): Ce-i asta?

EVA (*amar*): Testamentul!

ALEC: Eu zic... eu zic să ne sculăm în picioare și să ne plecăm capul în fața omului! (*Pe măsură ce Elen înaintează cu citirea, ei se ridică, realmente, în picioare — unul cite unul.*)

ELEN: ... Vă trimite legămîntul... legămîntul pe care, ca tineri, l-am rostit cu toții, după prima noastră excursie peste ocean, în fața turnului astrologic al lui Gauss, la Göttingen. L-am rostit într-un glas. Sînt douăzeci și cinci de ani de cînd păstrează hîrtiuța asta. Acum vi-o trimite s-o păstrați voi. Drept etern memento. (*Citește. Foarte solemnă.*) Contract de sînge! (*Suride.*) Subsemnații (*emoționată*): Elen, în vîrstă de 18 ani, anul întîi — fizică...

CONRAD (*îi smulge hîrtia, emoționat*): Conrad, douăzeci de ani, anul doi — astronomie...

ALEC (*ia hîrtia, luptîndu-se cu lacrimile ce-l podidesc*): Alec, nouăsprezece ani, anul întîi — matematică...

EDUARD (*idem*): Eduard, douăzeci de ani, anul trei — fizică...

ROBERT (*idem*): Robert, douăzeci de ani, anul doi — politehnică...

CONSTANTIN (*idem*): Constantin, douăzeci de ani, anul doi — fizică...

ELEN (*preia din nou hîrtia*): ... și Hristo, nouăsprezece ani, matematician — anul întîi în pecetluind potrivit datinilor, acest contract, cu sîngele nostru, jurăm... (*emoționată*) jurăm pe... suferința îndurată de Giordano Bruno, de-a lungul a opt ani de tortură, că atît timp cît vom trăi... (*Glasul ei se însoțește acum cu glasul, în cor, al celor cinci bărbați.*)

CORUL CELOR CINCI (*de pe banda de magnetofon*): ... că atît timp cît vom trăi, vom afirma, împreună cu el, că singurul adevăr e adevărul științei, că Dumnezeu se află în natură... Subsemnații jurăm deci să rămînem de-a-pururi credincioși zeității științei, și făgăduim să nu ne plecăm nicicînd în fața vreunei alte zeități pămîntene sau cerești... Făgăduim să închinăm capacitățile, precum și viața noastră, cauzei omenirii. Făgăduim să rămînem credincioși științei, unul altuia, nouă înșine. (*Pauză; în continuare, din nou, vocea lui Elen.*)

ELEN: Data... pecetea de sînge... (*Pauză.*)

CONRAD (*în timp ce toți tac emoționați, într-un tirziu*): Zorile...

ALEC (*sieși, pierdut în gânduri*): Afară, soare-răsare, și-n suflet soare-apune... Azi mi-am înmormântat definitiv tinerețea...

CONRAD (*idem*): De câte ori nu-mi apare în minte cămăruța noastră de studenți...

EDUARD: Vă amintiți cum s-a înfiripat în noi ideea razei diamonda? Cum îl trezisem cu noaptea în cap pe bătrînul nostru magister. Și așa, cum era, în halat și papuci, cum l-am tîrit după noi în parc? Alec, urcat pe o bancă, a rostit o cuvîntare... Alec... Mai ții minte?

ALEC (*amintindu-și*): Domnule profesor, o idee genială s-a născut. O idee genială, domnule profesor... o să cucerim lumea.

CONRAD: Și răspunsul magistrului: Domnilor — n-aș crede că ipoteza dumneavoastră este justă...

ALEC (*ca mai sus*): De unde știți? Nici nu v-am expus-o încă...

CONRAD: Dar bătrînul: nici nu-i nevoie. Prea sînteți veseli. Pe mine, orice descoperire, în fizică, mă... înspăimîntă.

ROBERT (*sieși*): Da. Și eu mă simt acum pătruns de spaimă... Mi-s nervii zdruncinați... Nevrotic... Mă încercuiește întruna frica... Mi-a scăzut capacitatea creatoare. Iată, mi-a slăbit și memoria, pină și amintirile din tinerețe mi s-au înnegurat... am uitat anii studenției...

CONSTANTIN: Ne-am pătat sufletul de-a lungul anilor... și am uitat cu desăvîrșire că am fost cîndva... cîndva... atît de candid în naivitatea mea, și atît de înălțător în prostie, încît să pecetluiesc cu sînge un contract pe care...

ALEC: ... l-am renegat cu toții, an de an... Hai, curaj. Așa e. Țsta e adevărul. L-am renegat an de an. Fiindcă habar n-aveam ce facem. Cercetam legile arderii în soare și nu observam în timpul acesta că sub picioarele noastre arde pămîntul!

ELEN (*solemnă*): Stați, n-am terminat. Mai am ceva pentru voi... Un mesaj pentru azi (*scoate scrisoarea*): „Dragii mei prieteni, dragi prometei. Vă zic bun rămas... (*Încetul cu încetul se stinge vocea Elenei și în locul ei se aude o voce frumoasă de bărbat, vrînd să illustreze că auditoriul, emoționat, își evocă vocea lui Hristo.*)

VOCEA lui HRISTO (*pe bandă de magnetofon*): Vă zic rămas bun... Nu mă așteptați... Nu mai pot veni printre voi. Prezența mea ar putea arunca

umbra suspiciunii asupra voastră. Dar voi, după ce v-a veți fi îndeplinit această forțată obligație..., voi mai aveți să dați omenirii mari realizări. N-aș dori să vă fiu piedică... Nu sînt supărat pe voi. Iertați-mă și voi pe mine... De cînd există oameni pe acest pămînt, din șapte, șase au prins totdeauna culoarea mediului ambiant, pentru ca să poată trăi ei și pentru a face ca lumea să trăiască prin ei... Din șapte, unul s-a desprins totdeauna de lume, pentru a atrage asupra-i forțele ei adverse și să asigure astfel celorlalți refugiu. Întîmplarea a făcut să fiu eu, de data aceasta, al șaptelea. Nu vă închipuiți că mă simt cumva deasupra voastră. N-am ales acest drum pentru că ar fi mai frumos, mai nobil, mai știu eu, mai înălțător... Nu... L-am ales fiindcă eu n-am putut face altfel... Știu numai că, atît timp cît idealurile și viața nu se vor fi identificate, un om va putea servi numai una din cauze. Voi răspundeți de lume, eu, de universul etic. Eu veghez asupra idealurilor vieții, lăsîndu-vă în siguranță. Vă las pe voi să ocrotiți roadele vieții, lăsîndu-mă să plec împăcat. (*Toți sînt mișcați.*) Dar raza noastră n-am lăsat-o să piară... (*Pe fețele emoționate ale celor cinci, apare întii o nedumerire, apoi o groază crescîndă.*) Fiți liniștiți. A plecat în lume! Încă în decursul acestei nopți am trecut prin contrabandă, peste hotarele noastre, descripția teoretică și tehnologia despicării razei... Am avut grijă să ajungă la toate institutele de frunte, unde lucrează savanți, prieteni... Cînd se vor ivi zorile, toate undele din lume vor difuza știrea despre descoperirea noastră, căreia ne-am dedicat viața. Adio, dragi prieteni. Sper că v-am făcut fericiți: azi pe voi, mine omenirea!” (*Liniște de gheață.*)

CONRAD (*într-un tîrziu, către Elen*): Vrei, dragă, să-mi dai puțin scrisoarea?

ELEN (*speriată, strînge la piept scrisoarea*): Nu.

CONRAD (*amenințător*): Dă-mi-o, te rog. Nu e bine, acum, aci.

ELEN: Ce vrei să faci cu ea?

ROBERT (*nervos*): Ce să faci? Să vadă la ce oră a fost scrisă. E foarte important să vedem la ce oră...

ALEC (*înnebunit*): La ce oră ți-a dat-o? Cît e acum ceasul?

CONRAD: Fii înțelegătoare, dă-mi scrisoarea...

ELEN: Ce vrei să faci cu ea?
EDUARD (*crișpat*): S-o ardă, nimic mai logic... În... orice moment ne putem aștepta la o percheziție...
ROBERT: Da, ce te uiți așa? Hristo a strecurat prin contrabandă un secret de stat...
ALEC: Iar noi, noi am luat cunoștință de asta...
CONRAD: Și am devenit astfel complicitii lui.
EVA: Cum? Ce?
ELEN: Ce complicitate?
EDUARD: Mai întreb! Ești o provocatoare! Ce știi eu... de unde pot să știu că Hristo a scris realmente scrisoarea? Dacă a conceput-o cumva chiar generalul? (*Dă să smulgă scrisoarea din mîna Elenei.*)
ELEN (*înmărmurită*): Da... se poate. Și a și pecetluit-o: cu sînge... cu sîngele lui Hristo... Întocmai ca pe un contract de sînge! Ticăloșilor!... O, biet de tine, al șaptelea... Sărman de tine... (*Pleacă în fugă.*)
ROBERT: Luați-i scrisoarea.
CONRAD: Las-o!
EDUARD: Du-te după nevastă-ta; ia-i scrisoarea. Ești răspunzător, ești directorul...
CONRAD: Ce contează scrisoarea? Contează că-i cunoaștem conținutul!
CONSTANTIN: Bravo, băieți! Iar începem! Conform datinilor și potrivit contractului de sînge... ne omorîm unii pe alții...
EVA (*îngrozită*): Mă duc... Mă duc să-l avertizez pe Hristo...
CONSTANTIN: Din casa asta, de acum încolo nu mai iese nimeni!
ROBERT: Sîntem victimele unei provocări! Cine ne garantează că Elen s-a întîlnit în adevăr cu Hristo?
CONSTANTIN: Hîrtiuța cu pătrățele.
EDUARD: Hîrtiuța? Ce dovedește hîrtiuța? Cel mult că la Hristo a fost o percheziție, că a fost găsită la el. O păstra — nu-i așa? — de douăzeci și cinci de ani.
CONSTANTIN: Da, hîrtiuța asta dovedește că în toți cei douăzeci și cinci de ani și-a păstrat, intact, eul de odinioară!
CONRAD: Ei, nu mă zăpăci! Ce-ai pățit? Ori te pomenești că ai dat iar peste niscai principii care, nouă, ne scapă?
CONSTANTIN: Da, vă scapă. Numai eu știu cu ce preț te poți păstra în grup.

EDUARD: Haide, Robert, acum să te văd. Ce e mai primejdios? Să fi scris el scrisoarea, ori să n-o fi scris el?
ROBERT: Nici o diferență. Și una și alta ne trimite pe banca acuzaților, dacă nu dovedim din timp că nu sîntem complici... Dacă am putea dovedi că am aflat... abia în acest moment.
CONSTANTIN: Dar nu știe nimeni că am aflat...
EDUARD: Noi sîntem nimeni?
CONRAD: Mare încredere mai avem, și noi, unul într-altul...
ALEC (*scos din minți*): Ce știu eu ce i se va năzări cuiva atunci cînd va primi un post de director... sau de președinte. Cine va fi amenințat cu vechile sale legături? Cine cu ce va fi șantajat? Și atunci o să-și aducă aminte...
CONSTANTIN: Vino-ți în fire. Cine să sesizeze? Cel care a știut despre scrisoarea de azi? Și a tăcut pînă atunci?
ROBERT: Primul care vine cu sesizarea este iertat. Este puțin certat pentru întîrziere, dar i se mulțumește pînă la urmă că totuși „și-a revenit“...
ALEC: Și dacă-i așa, dacă ne e teamă că mai tîrziu vreunul din noi... atunci mai bine acum... și cu toții împreună...
EVA: Simțeam... simțeam... eu...
ALEC: Ce?
EVA: Că se pregătește o crimă!... Canalicie umanitaristă, pe cine vrei tu să denunți? Pe cine? N-ai auzit că nu are voie să părăsească teritoriul Diamondei? Vrei să-l dai pe mîna justiției? În loc să-l aperi?...
EDUARD: Dar cine ne apără pe noi de învinuirea complicității? Ai auzit doar... am auzit cu toții...
ALEC: Și peste puțin, o să audă lumea întregă.
EVA: Lumea va auzi despre o rază... despre o rază dătătoare de viață... De cînd trăiește omul pe pămînt așteaptă un Mesia.
ALEC: Lumea îl așteaptă pe Mesia; nu zic ba, dar pe noi ne așteaptă percheziția... Așteptăm pe agenții secreți ai generalului... Că, odată cu lumea întregă, va afla și el vestea, nu?
CONRAD: Atunci va fi tîrziu pentru noi; prea tîrziu... Atunci vom fi deja complici... Mai sînt cîteva ore.
ROBERT: Eva dragă, hai să fim raționali... Dacă se află, Hristo e oricum pierdut... El singur și-a ales această

- cale. S-a dat pe mîna generalului... Dacă nu-l predăm noi, se predă el, de unul singur, prin vestea ce o vor transmite posturile de radio... Cui îi facem, aşadar, rău? Nimănui. Ieşim însă măcar noi basma curată din afacere. Fii înţelegătoare. El ne-ar înţelege. Adu-ţi aminte ce spune în scrisoare!
- EVA : Infamule, infamule... (*Fuge, plîngînd, spre alcov.*)
- ALEC (*luînd calmante*): Descoperirea — nu-i așa? — şi-a luat zborul în lumea largă... Dacă generalul află acum, e degeaba. N-o mai poate opri să se răspindească. Aşadar, nu facem nici un rău omenirii dacă...
- CONSTANTIN : Trăiască umanitaristul! Trăiască umanitatea mintuită!
- CONRAD : Cînd te-ai dat de bunăvoie pe mîna generalului, nu te frămînta soarta umanităţii.
- CONSTANTIN : Înţeleg din ce în ce mai puţin ce spuneţi...
- ROBERT (*calm*): Deşi e foarte simplu. Al şaptelea a trimis în lume nişte secrete de stat, şi noi am luat cunoştinţă de acest fapt ilegal...
- CONRAD : Lucru care... care ne compromite pe toţi... Las' să ne dăm cu capul de pereţi, las' să ne destituie, să piară ultima garnitură de savanţi de cultură umanistă; las' să vină în locul nostru tehnocraţia! Aia o să aibă grijă de omenire, n-am ce zice.
- ALEC : Sîntem prinşi în capcană. Doar opera a evadat.
- EDUARD : O secundă. Ei, cine semnează?... Cine semnează în faţa omenirii această descoperire epocală? Cine?
- CONRAD : Numele nostru e exclus. Am intra pe loc la apă.
- ALEC : De ce ne face complici în ochii generalului, dacă nu ne face părtaşi şi beneficiari în ochii omenirii?
- EDUARD : Ce binefacere? E vorba de sudoarea frunţii noastre! De o descoperire unică; de rodul muncii noastre de cincisprezece ani. A furat: asta-i cuvîntul, da. A furat un rezultat ştiinţific şi l-a semnat cu numele lui. Raza Diamonda va trece în istoric cu numele lui Hristo... raza Hristo...
- EVA : Şi de ce n-ar purta oare numele martirului ei?
- EDUARD (*calm*): Fiindcă al şaptelea nu-i un martir; al şaptelea e un trădător! Constantin avea dreptate. A trădat. Şi-a trădat prietenii. Şi-a trădat patria. A predat secrete de stat unor puteri străine.
- CONSTANTIN : Ți-ai pierdut minte! EDUARD : Ia te uită prin ce metamorfoză stranie a mai trecut şi dumnealui. Dacă îmi aduc bine aminte, era miczul nopţii cînd ai rostit primul cuvîntul trădare. Şi acum, cînd se vădesc semnele trădării..., Ți-a pierit vigilenţa.
- CONSTANTIN (*amar*): Vigilenţa? N-ai crede cit a crescut în mine de-aeseară pînă în ceasul ăsta al dimineţii...
- ALEC (*isteric*): Dimineţa? E dimineată! Vestile de dimineată. (*Se repede la radio.*) Întîrziem. Poate ai anunţat. (*Caută înnebunit: din aparatul de radio ies frînturi stranii de zgomote, de muzici, de voci.*)
- ROBERT (*şi el isterizat*): Nu mai pot să aştept. Umblă teama în mine... Nu mai pot aştepta. O să pierim cu toţii...
- CONRAD (*calm*): Tot ce s-ar putea înţimpla...
- O VOCE DIN RADIO : Diamonda! Agenţia Universal transmite...
- ALEC (*pe pragul demenţei*): S-a şi întimplat, s-a şi întimplat!
- VOCEA : „În Diamonda, Carnavalul continuă pînă şi în orele dimineţii. La marea serbare cu măşti şi costume au luat parte peste două sute de mii de persoane. În învălmăşcală au fost striviţi şapte oameni...”
- (*Din liniştea care s-a aşternut subit, toţi trec într-o stare ciudată: întii, pe Conrad îl apucă un ris nervos, de care se molipsesc pînă la hohote, toţi. E ca o reacţie la tensiunea de pînă atunci. Se tăvălesc pe jos de rîs, se bat reciproc pe burtă, le curg lacrimi de veselie.*)
- CONRAD : Ha-ha... bucătarul nostru... elefantul. El i-o fi strivit... ha-ha-ha...
- ROBERT (*moare de rîs*): Trompa... trompa...
- EDUARD : Trompa lui era de pluş, de pluş alb. Elen i-a cusut-o. Agenţia Universală transmite: „Un elefant criminal! A făcut ravagii pe străzile Diamondei...”
- ROBERT : Cu mască de bucătar... ha-ha...
- CONRAD : Ha-ha, şapte! Cunoaşteţi calibristica numerelor?
- ALEC : Un arlechin a sugrumat o colombină.
- EDUARD : Arlechinul a fost un satir travestit.
- ROBERT : Ce moarte... ce moarte superbă trebuie să fi avut domnişoara.
- ALEC : Țineţi-mă... mor de rîs... Arlechinul era pesemne lacheul generalului...

ROBERT : Generalul personal... ha-ha, personal i-a cusul urechile din plus alb!

ALEC : Punindu-i un receptor pentru ca să asculte ce latră mulțimea pe stradă.

CONRAD : Se anunță din Diamonda : Un lacheu cu microfoane la urechi a studiat opinia publică pe străzile Diamondei. Și a aflat că mulțimea a primit cu entuziasm vestea descoperirii razei Diamonda.

EDUARD : Un brontozaur... un brontozaur s-a lungit în mijlocul pieții, așa. (*Arată cum.*) Se anunță din Diamonda : Un brontozaur a suferit iradiții și influențe de diamant...

CONSTANTIN : Diamantul a suferit influențe de brontozaur... (*Semnificația periculoasă a propozițiunii le parvine și le taie pofta de ris. Liniște mormântală.*)

EDUARD : Încă un anunț despre Diamonda și sîntem pierduți. Cine formulează denu... sesizarea?

EVA : Sesizare? Ce sesizare?

ALEC : Denușul, ce mai încoace, încolo.

EVA : Denușul? Ați înnebunit cu toții? Oameni sînteți voi? Pînă mai adinecuri era un erou, ultimul roman, un martir...

EDUARD (*crud*) : Și acum — ce să ne ascundem? — nu e decît un fizician de mina a doua care nu s-a știut niciodată afirma prin știință ...care n-a fost decît un mic negru în colectivul nostru și care vrea acum ca tot dinadinsul să pozeze în erou ca un cabotin de rînd; să-și facă un renume mondial... Fiindcă așa îi e mai ușor. Martiriul îi este singura cale spre afirmare. Căci în ale științei n-are nimic a spune, deci n-are ce salva. Eu însă am. Și nu chiar pe mine mă salvez cînd mă salvez, ci îmi salvez teoriile mele viitoare. (*Incepe să scrie.*) Subsemnații : Conrad, director al laboratoarelor experimentale... din Diamonda...

CONRAD : Aducă : directorul actual...

EVA : Ce faceți, ce faceți, nenorocitor?

EDUARD : Împlinim destinul pe care el însuși l-a provocat!

EVA : Condamnați la moarte pe singurul om care a rămas cinstit pînă la capăt? Ce faceți? *Condamnați la moarte conștiința?*

ROBERT : Conștiință! Cuvinte mari, copila mea.

ALEC : Și încă ce cuvînt! Dar n-are altceva... Nu poate renunța la ea. Ce i-ar mai rămîne fără ea?

EVA : Ați renegat calitatea lui de om de știință. Acum vreți să-i răpiți și cinstea?

ROBERT : Noi să i-o răpim? Ce cinste să răpești celui ce a răpit nevasta prietenului său? Da, trăiește cu Elen.

CONRAD : Asta-i calomnie!

ROBERT : Nu e calomnie; Elen îi este amantă, (*Evei*) iar pe tine te vrea de nevastă.

EVA : Calomnie. Dovedește-o.

ROBERT : Pot s-o fac.

CONSTANTIN : Pînă-aici. Asta n-o să admit...

EDUARD : Ai admis pînă acum, ai admis... Știi și tu prea bine. De trei ani, o știe întreaga Diamonda. (*Continuă scrisul.*) Subsemnații...

EVA : Ucigași! Asasini! (*Sare la ferreastră. Prin fața ferestrei trec beți, blazuți, obosiți de chef: un arlechin, o colombină, un brontozaur etc. Lumini palide de rachete.*)

CONRAD : Nu te aude nimeni. (*Inchide obloanele.*) Și, de altfel, fii mai demnă. Ai auzit doar. Te-a înșelat. O știe întreaga Diamonda.

EDUARD (*formulează*) : ...vă aducem la cunoștință... că pe cale ilegală...

ROBERT : Scurt și cuprinzător... Așa e mai verosimil și nu i se pot găsi prea mari cusururi.

EDUARD (*scriind*) : ...o descoperire de mare importanță... secret militar, secret de stat... pe căi clandestine.

CONRAD : Repede... repede... Ce tot cauți cuvintele? N-avem timp de pierdut...

EDUARD (*denn*) : ...conform legilor patriei noastre... întrunesc condițiile spionajului și ale înaltei trădări.

ALEC : Nu mai pot... nu mai pot. Pînă ce buchisești, zboară vestea în lume... (*Caută un post la radio. Se aude un twist, apoi niște semnalizări bizare.*)

EDUARD (*în pauza vocilor din radio*) : ...Considerăm că a sesiza este de datoria noastră cetățenească... Iscăliturile! Poftim, Conrad, iscălește tu primul! (*Îi întinde tocul.*)

EVA : Conrad, nu!

CONRAD : Nu mai sînt eu directorul.

EDUARD : Poftim, Constantin. (*Îi întinde stiloul.*) Ai prioritate. Tu ai spus primul... cuvîntul trădător... (*Constantin se uită buimac la el.*) Nu vrei? Ei bine! Atunci eu! (*Iscălește.*)

ROBERT (*către Alec, care s-a scufundat în radio*) : Lasă-l încolo, că mă înnebunește. Treci de semnează. (*Alec pornește buimac. Radioul s-a oprit pe un post. Din Vatican, un cor de călu-*

gărițe repetă monoton și înnebunitor, pînă la finele actului, interminabila „Ave Maria“.)

CORUL CĂLUGĂRIȚELOR: Ave Maria, gratia, plena. Dominus tecum.. benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui Jesus. Santa Maria Mater Dei, ora pronobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae, amen.

ROBERT: Eu urmez. (Semnează.)

O VOCE DIN RADIO: ...ora pro nobis peccatoribus...

ALEC: Terminați cu văicăreala maicilor! Nu există iertare! Într-o secundă, într-o singură secundă se-ndreaptă spre cer mult mai multe... cu mult mai multe suspine decît ar putea să per-ceapă urechile cerești.

CONRAD (căt-re Eva): Ești înșelată...

EVA: Nu-i un motiv, nu-i un motiv...

CONRAD: Toată Diamonda știe. Unde ți-e demnitatea? N-auzi că de ani de zile...

EVA: Tot nu e un motiv. Și așa rămîne un martir.

EDUARD: Înseamnă că ai fost înșelată de un martir; că un martir te-a tră-

dat; că un martir ne pune acum în primejdie viața...

VOCEA CĂLUGĂRIȚELOR LA RADIO: ...Ave Maria, gratia plena.. (Eva ia totuși stiloul; toți o înconjoară, siderind-o, pînă ce, frîntă, semnează.)

EDUARD (lui Constantin): Poftim! Tu ce aștepti?

EVA: Ce-am făcut? Vai, ce-am făcut?

EDUARD (lui Constantin): Ce mai aștepti? De ce nu semnezi?

ALEC (îi smulge tocul din mină): Dă-mi-l.

EDUARD (lui Constantin): Semnează... semnează odată; tu ai vrut-o!

CONSTANTIN: Nu asta am vrut. (Scoate revolverul, fuge spre alcov.)

VOCILE DIN RADIO: ...nunc et in hora mortis nostrae...

CONSTANTIN: Nu asta am vrut! Nu asta am vrut!

Se sinucide. Pauză încremenită. Alec își ridică capul. Apoi, semnează repede. Semnează și Conrad. Elen intră și cade în genunchi lângă Constantin. Din dișuzor se aude înnebunitor: AVE MARIA... în timp ce, încet, ca un giulgiu, se lasă

C O R T I N A

